

*Haász Irén
novellák
2019.*

*Zöld
aventurin*

Tartalomjegyzék

<i>A játékgyáros.....</i>	<i>3</i>
<i>A szerencsejátékos felesége.....</i>	<i>12</i>
<i>Cicák és kutyák.....</i>	<i>19</i>
<i>Egy balszerencsés nap.....</i>	<i>25</i>
<i>Igazságos ez?.....</i>	<i>29</i>
<i>Irgalom atyja</i>	<i>38</i>
<i>Kis Pepe Romero</i>	<i>43</i>
<i>Ludovika</i>	<i>47</i>
<i>Szóke nők titka.....</i>	<i>55</i>
<i>Zöld aventurin.....</i>	<i>63</i>
<i>Arc az ablakban.....</i>	<i>70</i>
<i>Az én Keresztem</i>	<i>71</i>
<i>Franzstadt</i>	<i>79</i>
<i>Irma néni.....</i>	<i>88</i>
<i>Mivánka.....</i>	<i>92</i>
<i>Malacka</i>	<i>97</i>
<i>Titkos sütemény</i>	<i>104</i>

A játékgyáros

Valami kerekded gurult lefelé a lejtős utcán. Tulitarkának tűnt, ahogy közelgett, de gyors mozgása a Búgócsiga Játékgyár feliratú kapu előtt lelassult, majd meg is állt, és kiderült, nem valami labda, hanem a tulajdonos érkezett.

A játékgyáros jobban megnézve, tulajdonképpen olyan, mint egy búgócsiga. Ruhája szép, színes, szivárványosan pompázó, ahogy véleménye szerint egy játékokkal foglalkozó emberhez illik, aki megmaradt gyereknek, és ezen nem is kíván változtatni. A felesége időnkénti erőtlen hivatkozásaira, hogy egyben gyáros is, az pedig kellő külsőbeli komolyságot feltételez, csak legyinteni szokott, és kifejti, hogy akinek nem felel meg a külseje, hova távozzon. Ez a véleménye talán nem tetszene mindenkinek, de a játékgyáros már rég nem törődik igazán a felnőttek véleményével. Nem mondhatnánk, hogy emberszerető, inkább egyre jobban kerüli a társaságukat. Viszont a gyerekek mindig számíthatnak rá, és nem csupán azért, mert belőlük él, hanem valóban, igazán, teljes szívvel szereti őket.

Zebulon úr a térdeitől kezdve rohamosan szélesedik fölfelé, egészen a csípőjéig, majd megint szűkülni kezd a nyakáig, azon pedig kis fekete fej ül. Azaz fekete volt – tegnapig, amikor is az összes drága szép, hullámos fekete haja, hiphopp, kihullott, egyszerre és visszavonhatatlanul. Elképzelhető hát, milyen lelki állapotban leledzett. A haja volt egyik büszkesége, melyet hagyott is nőni,

egészen a válláig, nem vágatta rövidre, mint ahogyan korához és társadalmi státusához illene. És most vége. Talán ki sem nő többé, mondta szolidan kárörvendve a három utcányira lakó kopasz orvos, akihez kétségbe esve elrohant reggel, akitől éppen a gyárba igyekezett, s aki ezzel a mondatával kést forgatott meg Zebulon úr elfeketült szívében. Állt a gyár bejárata előtt, és még mindig hitetlenkedve simogatta pusztasággá vált fejét, kezében a minden baj forrásának hitt sapkával.

Ez a sapka, ha csak ránézésre ítélnénk, semmi különös. Norvég mintás, szürke kötött sapka, kis szarvasokkal a szélén, visszahajtott szegéllyel, igazán csinos, de egyáltalán nem különleges. A főkonstruktor adta neki tegnap, aki a gyáros legfontosabb munkatársa, az ötletgazda, a mókamester, a zseniális feltaláló, akitől a cég nyereséges működése elsősorban függ.

Nézd csak meg, pajtikám, mondta fájlrontkor hamiskás vigyorral, ez a legújabb találmányom. És mit tud ez a sapka, kíváncsiskodott a főnöke, éppen ideje volt valamit kiötlölni, mert eléggé pang a piac, és nem rukkoltunk ki semmi újjal már évek óta.

Na ne mondd, hördült fel a másik, minden évben volt egy falrengető találmányom, ami jó pénzt hozott a konyhára, az utolsót még ki sem fizetted mellesleg, pedig rég megmondtam, hogy nyugdíjazni akarom magam, és elutazni valamelyik csodás déltengeri szigetre, ahol letelepszem öreg napjaimra. Ahhoz pedig pénz kell!

Zebulon úr vakarta a fejét, mert tényleg pangás volt, holtszezon, ráadásul az anyósa jelezte érkezését, aki minden látogatásakor jelentős összegeket gombolt le róla különféle címeken. Tudta ő, hogy a kollégának igaza van, de most minden összejött. A gyárat is bővíteni kéne, új gépekre beruházni, és még ott az öt gyermeke, akik sorba állítva, mint a csőrös fuvola sípjai...

Nem tudlak most kifizetni, légy egy kis türelemmel, kérlelte szívhez szólóan a főkonstruktőrt, az viszont egyre jobban belelovalta magát a haragba, egész vörös lett a feje, és még a sapkát is kikapta a kezéből mérgében. Zebulon úr minden ékesszólását latba vetette, hivatkozott még régi barátságukra, közös emlékeikre is, míg sikerült úgy-ahogy lecsendesíteni, ne ordítson a dolgozók előtt. Végül mintha még jókedvre is derült volna, vidoran visszaadta a sapkát, és elköszönt.

Mondd már, mit tud a sapka, kiáltott utána a játékgyáros, mire az flegmán visszaszólt, láthatatlanná tesz!

Micsoda? Sikerült a mesebeli varázslatot a valóságba áttenni?

Zebulon úr szinte azt sem tudta, hogyan vezetett hazáig, olyan izgatott lett. Hiszen ez a világ csodája! Fenomenális! Kolosszális! Micsoda siker lesz, milyen hírverés, mekkora bevétel! Megmenekül a gyár, a sok munkahely, vehet új gépeket, kibővítheti a telephelyet!

Hazaérve sorba állította a gyerekeket és a feleségét, most lássatok csodát! és a tükör elé állva fejébe húzta a sapkát. Tádámm...

Várakozóan néztek rá mind, a legkisebb ötévesnek a szája is elnyílt kíváncsiságában. Zebulon úr tükörképe pedig ugyanazt mutatta, mint addig. Semmi változás. Bizonyára én látom csak magam, a többiek nem, gondolta a játékgyáros, és sürgetően mondta, na? na?

Sajnos a sapka nem működik, állapította meg a családja, mire elszontyolodva levette a fejéről, és ekkor... ekkor kővé dermedten felszisszent, akárcsak az asszony. Szép, hullámos, fekete ékessége eltűnt a fejéről, kopasz lett, mint a vihar tépte fenyves, tar, mint a learatott búzamező!

Ez tényleg láthatatlanná tett, csak nem téged, hanem a hajadat, állapította meg a felesége, némi malíciával, mert titokban unta már azt a hajcíhőt, amit az ura művelt reggelenként a hajával.

Nem ecseteljük ezt az estét, hogyan folyt le a továbbiakban, elég annyi, hogy Zebulon úr – pedig ilyen sosem tett – még a gyerekekre is rákiabált lefekvéskor, hogy a kis ötéves hangos sírásra fakadt.

És miután reggel még az orvos is földbe döngölte minden reményét, ott állt a gyárkapunál, teljes kétségbeesésben, elnézte, és azt gondolta, mi jöhet még?

Az anyós jöhet még. Taxi fékezett mellette, melyből kikecmergett a Mama, teljes százhatvan centijével és száz kilójával, és míg a sofőr kirakta csomagjait, visongva rávetette magát, édes fiam, kicsit késett a repülő, de megjöttem végre, örülsz?

Vejének letört képe őt nem törte le. Máris intézkedett, már is szaladt a portás a csomagokért, már is sodródtak befelé, jöttek mindenfelől a jól ismert arcok, mit sem sejtve a gyáros gondjairól. Fejéről a Mama csak ennyit jegyzett meg: na végre, levágattad a hajad, édes fiam, ideje volt már, sokkal jobb így kopaszon, mint az a lobonc, ami volt neked...

Az irodában ültek le, míg felszolgálták az elmaradhatatlan kávét, a Mama kiapadhatatlan locsogásával fűszerezve. Zebulon úr teljes letargiában bámulta anyósát, de fogalma sem volt, miről beszél, egészen máshol járt gondolatban. Kirúgom. Kirúgom, hogy a lába nem éri a földet! Kéretem a főkonstruktőr urat, mondta végül a titkárnak, megacélozva magát a nehéz tárgyalásra.

Nem láttam Tóbiást reggel óta, jelentette a titkár, akkor bent volt, elvitte magával a házipénztárt... felhívtam a gyártást, de nem veszik fel. Otthon sincs... Ahá, elbújt előlem az a tróger, gondolta, micsoda? a házipénztárt? Hát akkor menjünk a szobájába, pattant fel a gyáros, és rohantak a hosszú üzemfolyosó másik végébe. A főkonstruktőr irodája azonban olyan üres volt, mint a trezor, amelyben az iratokon kívül most egy fia pénzmag sem árválkodott.

Sem a holmija, sem a pipája, sem a hasas kávésbögréje nem volt ott, csak egy fekete nyelvű seprű az asztalra dobva, meg egy cédula: NYUGDÍJBA MENTEM. Nyilvánvaló, hogy elslisszolt, és magával vitte a készpénzt is.

A játékgyáros válogatott káromkodásokat eresztett meg, míg elmagyarázta a helyzetet, a többiek pedig felindultan latolgatták a gyár jövőbeni esélyeit. Majd befutott a feleség is a gyerekekkel, hazavinni a Mamát, aki unalmában szórakozottan nézegette a seprűt. Minek ez a gomb a nyelén, kérdezte kíváncsian.

Hagyjon már Mama, szétpattan a fejem, nincs nekem elég bajom, még maga is! Jól van, na, sértődött meg az, és odavetette: lemegyünk a veretes sátorba, édes fiam, gyere oda, ha végeztél.

A veretes sátorban szokták kipróbálni az újdonságokat. Valamelyik karácsonyra készült ez a hatalmas, kincses ládát formázó nagy sátor a gyerekek kedvéért, aranyfüsttel fújt műanyag veretekkel feldíszítve. Olyan sikere volt, hogy meghagyták, és attól kezdve minden év karácsonján ide hívták játszani és megajándékozni a környékbeli gyermekeket.

Zebulon úr összehívta a vezetőséget. Sűrű pipafüstben taglalták a főkonstruktor szökését, a gyár nehézségeit, az értékesítési gondokat, amikor besomfordált a szobába a kis ötéves. A Mama repült, jelentette apjának. Tudom, drágám, nemrég szállt le a repülőről, terelgette kifelé a játékgyáros, de most menj, nem ér rá a Papa, majd este beszélgetünk, De a Mama repült! ismételte makacsul a kisfiú, anya mondta, hogy szóljak neked. Persze, persze, jól van, drágám, menj csak, törölgette izzadó homlokát Zebulon úr. A titkár kedveskedve kérdezte: mikor repült ide a Mama? Most repült, erősítgette a

gyerek, hozzátéve, és megint repülni fog. A sátorban repül a Mama? hüledezett a titkár, és Zebulon úr már indulatosan le akarta gorombítani a hülyeséget, amikor az felkapta a kisfiút, és rohanni kezdett az udvar felé. Jöjjenek, kiabálta, mindenki jöjjön! Így hát utána szaladtak.

A dagadozó sátorban pedig, csodák csodája, tapsikoló lánya feje fölött, keze ráfonódva a fekete nyélre, lábai a seprű cirok részére, a Mama röpködött fel-alá, a legmélyebb izgalomban kiáltozva: Herripotter vagyok! Szupermen vagyok! Méripoppinsz vagyok!

Meg vagyunk mentve, kiáltotta a titkár, és a kecses ívben leszálló Mamához rohant, a többiekkel együtt. Egymás szavába vágva gratuláltak neki, és egymás kezéből kapkodták ki a csodaseprűt. Zebulon úr úgy állt, mintha villám sújtotta volna, nem akart hinni a szemének. Felesége ragyogva sietett hozzá, mit szólsz, milyen ügyes a Mama? hogy kitalálta, mire jó ez a seprű! És milyen boszorkányosan kormányozta! Igen, mindig sejtettem, hogy boszorkány, dadogta hitetlenkedve a játékgyáros, de a hajam odavan, és nincs egy fillérünk sem, az utolsó nyereségünket tegnap átutaltattam a Mamának...

Ó, hát akkor minden rendben van, nevetett a Mama, aki közben odaért, mondd meg neki, édes lányom. Zebulon úr csodálkozva fordult a nejéhez, aki szégyenkezve, de meggyőződéssel így szólt:

– Ne vedd rossz néven drágám, hogy becsaptunk, de te nem tudsz spórolni... Mindenedet szétszórónád az árva és beteg gyerekeknek. Olyan régen mondogatod, hogy egyszer bajban leszünk, hogy a Mamával arra gondoltunk, majd mi spórolunk helyetted...

– Ezért aztán minden alkalommal, valahányszor pénzt küldtél nekem, félretettem, édes fiam, közölte a Mama, és veje elhúlt arcát látva felnevetett. Igen, azért kértem olyan gyakran. Mit gondoltál, mire kell nekem annyi rengeteg pénz?

– Megvan mind, hiánytalanul, bizonygatta a felesége. Bővítheted a gyárat, drágám, megveheted az új gépeket, és mindenkinek megmarad a munkahelye!

Zebulon úr hallgatott, mint a csuka. De lassan magához tért, és kezdte elhinni, hogy még sincs vége mindennek. Talán mégsem olyan elvetemült az a főkonstruktor, dünnyögte. Úgy látszik, az anyósa sem olyan pénzéhes, mint hitte... Felkapta a kis ötévest, aki kezében a sapkával battyogott oda hozzá. Látod, Papa, nem hazudtam, mondta szemrehányóan. Tessék, a sapkád. Próbáld ki a seprűt. Én is ráülhetek veled? Először a Mama megmutatja, hogyan kell, vidámodott fel apja, és legényesen fejébe húzva a sapkát, odaszólt, mehetünk!

És miután anyósa is felkapaszkodott, és megtették az első kört, a sapka lepottyant a fejről, a felesége meg felkiáltott, drágám, a hajad! Megint van hajad!

A csodasapkának ugyanis az volt a tulajdonsága, hogy elsőre elvette, másodjára visszaadta a haját. Így hát két világra szóló találmányt is magáénak tudhatott immár a játékgyáros.

Bárki azt hihetné, hogy most mesét hallott. Pedig ha sapkát veszünk, az alatta lévő haj eltűnik szemünk előtt, akár a kéz a kesztyűben, a test a ruha alatt, nem igaz? Attól függ minden, hogy amit látunk, hogyan magyarázzuk. Sajnos ezzel vissza lehet élni, ez az egyik tanulságunk. Továbbá mindenki láthatott felvételt utcán suhanó, levegőben mozgó szerkezetekről is. Nem rugaszkodtunk el tehát a valóságtól, az emberi értelem előbb-utóbb amúgy is mindent megvalósít, amit megálmodik. Ennek a történetnek másik tanulsága, hogy mindent vizsgáljunk meg alaposan, mielőtt kimondanánk rá a végső szentenciát.

A szerencsejátékos felesége

Arabellát, a szerencsejátékos feleségét elfutotta a méreg. Felkapta az asztalon heverő slusszkulcsot, és határozott mozdulattal zsebre vágta. Innen ugyan nem csórja ki sunyi módon Aladár, a férje, hogy ismét kártyázni oldalogjon a városba. Hátravetette dús, fekete haját és kihívóan nézett élete párjára, miközben elállta az útját.

– Nem mész sehová, és kész – kiáltotta dühösen.

– De megyek.

– De nem mész. Ha megteszed, végeztem veled. Megmondtam tegnap.

A férfi tétovázva álldogált, de látszott, hogy a vágy erősebb benne, mint az következményektől való félelem. Végül el is indult az ajtó felé.

Menthetetlen, ébredt rá a nő. Azért megpróbálta, még utoljára.

– Aladár, szépen kérlek! Könyörgök! Le kell szoknod erről az örökségről. Már eljátszottad minden pénzünket, a lakásodat, a kocsidat, kidobnak az állásodból is... nem volt még elég?

– Hagyj békén – motyogta a férfi, elszánt arckifejezéssel az ajtó felé araszolva. A nő félrehúzódott a keskeny előszobában, nehogy odébb lökje őt, mint legutóbb.

– Akár vissza se gyere – robbant ki eltökélten.

– Ugyan már. Ma nyerek, érzem. Annak bezzeg örülni fogsz.

– Ahogy tetszik – sziszegte Arabella. Összefont karral nézte, ahogy a férje eltűnik a kertkapu mögött, a kultúrház irányába. Úgy érezte, kétszáz a vérnyomása, vörös az arca, elkenődött a festék rajta, ráadásul csöpög az orra. Muszáj belenéznie a tükörbe...

A szoba állótűkre jó alakú, sőt bomba nőt mutatott. Nem csoda, évekig rúdtáncos volt Ausztriában, kellett a smink, a feszes popsi, kihívó mellek... ott ismerkedett össze ezzel az istencsapásával is, aki akkor még zselézett hajú piperkőc volt, a falu bikája, most bezzeg, mintha hálni járna belé a lélek... pedig csak félúton vannak harminc és negyven között. Biztosan a pia teszi tönkre, mert már arra is rászokott. Még jó, hogy a saját nevére vette meg, összekuporgatott pénzéből ezt a falusi házat, különben már ezt is elkártyázta volna Aladár.

Dühödten fészülködött, kente magára a ráncalanítót. Ezt is minek, kinek...?

Csak öt perc múlva jutott eszébe, vajon Aladár miért nem a buszmegálló felé indult?

Hát persze, csapta le a hajkefét, kocsni nélkül nem jut be a városba, a busz meg ritkán jár este. Nyilván a falu bögrecsárdája felé vette az irányt, a temető gondnokának házához, ez nem lehet kétséges. A kocsma túl korán

zár, oda nem érdemes mennie. Meg aztán az asszonyok megfenyegették a kocsmárost, letépi a fityuláját, ha elnézi a kártyát a férjeiknek.

A temetőgondnok Jóska viszont főz házi pálinkát, azzal egészíti ki sovány fizetését, neki megéri hajnalig is fent maradni a lump disznók miatt. Nappal úgyis kevés a dolga, ugyan mi munka lehet a temetőben, ha nincs szertartás? Kialhatja magát. Törődhet az állataival, amiket álló nap becézget, simogat, és a falu nagy derűtségére állandóan azt hajtogatja nekik: szaporodjatok! Sokasodjatok! Kántor volt régebben, az előző lakóhelyén, biztosan abból maradt meg ez a beütése...

Arabella töprengve huppant a heverőre.

Már kártyáznak is Jóskánál? Persze, eddig is tudta, hogy kicsiben játszanak, de úgy látszik, emelkedtek a téték, ha Aladárnak érdemes a bögrecsárdában tölteni az idejét.

Meg kéne akadályozni, hogy kártyázzon.

De hogyan?

Arabella tekintete a tükörben látható testre tapadt. Már nem tini lány, de a mindennapos kondi azért megteszi a magáét. Aztán Jóskára fordultak gondolatai. Felmerült benne sóvár arca, ahogy a múltkori temetésen végigtapogatta őt a tekintetével. Nem először. Meg is fordult a fejében akkor, hogy kezddhetne vele valamit, ha itt akar maradni végleg a faluban. Jóképű, deltás pasas,

ha nem itt lakna, ha kézbe venné valaki, sok lehetősége volna kikupálódni... de talán van barátnője. Bár arról tudna, kicsi ez a falu.

Nem létezik, hogy ne csábítsak el, akit akarok, vetette fel dacosan a fejét. Még így, náthásan is.

Aztán az elhatározást tett követte.

Öt percbe telt, míg felrántott egy testhez tapadó miniruhát, és felemelte a kagylót.

– Jóska, itt Arabella, öt perc múlva ott leszek érted! – kiáltotta bele és kifutott a kocsijához.

Az övékkel párhuzamos úton vezetett, hogy ne találkozzon Aladárral. Úgy számított, hamarabb odaér, mint a férje, és igaza lett. A férfi még nem látszódott sehol, amikor Jóska csodálkozva kaput nyitott neki.

– Zárd be a házat, elviszlek valahová – mondta sürgetően a hüledező férfinek, és mert az nem mozgott elég tempósan, rászólt: – Gyorsabban! Gyerünk!

Pár perc múlva már hazafelé vezetett a szürkületben.

– Hova viszel? – fészkelődött a férfi a kocsiban. – Nekem otthon kéne lenni, hamarosan jönnek a kuncsaftjaim.

– Ők, vagy én? – kérdezte sejtelmesen Arabella, és végigsimított a férfi combján, mintegy véletlenül elidőzve

az ágyékánál. Az zavartan az ölébe húzta kezeit. Valami megmoccant ott.

– Mi volt ez? – kérdezte Jóska elképedve, de a nő csak mosolygott kacéran.

A falusi mellékutcán alig egy-két ember lézengett, kocsí egy szál sem, a kérődző csendbe csak lágy bőgések, nyihogások, néha egy kakaskukorékolás úszott be, egy falu mindennapos hangjai. A hatalmas deszkakapuk és ecetfák jótékonyan takartak az utca felől minden udvart. Gyorsan odaértek Arabella házához.

A férfi végképp nem értett semmit. Még a szája is tátva maradt.

– Na, mi lesz? Beljebb megyünk, vagy van valami dolgod idekint?

Jóska szeme a nő dekoltázsára röppent. Zavarodottan hebegett.

– De hát mit akarsz...? A tyúkoknak adtam volna enni... éppen, amikor jöttél.

– Hát, akkor fejezzük be együtt. Itt is van tyúk. Szabad etetni... De előbb igyál – lökött oda a nő egy vodkás-üveget, és ragadozó pillantásokat vetett Jóskára, száját nyalogatva.

A házfal mellett indultak hátra, a fészert és az ólak felé, amikor csöngettek. Jóska visszafordult volna, de Arabella

megragadta az ingénél, magához húzta, és hátát a falnak vetve csábítóan kidomborította jelentékeny idomait.

– Ő, vagy én...? – suttogta.

– Mi van?!

– Ígyál még, ne törődj semmivel, majd elmegy – mondta a nő, és maga is jókorát húzott az üvegből, azután a ház hátsó bejárata felé kormányozta a férfit, aki úgy nézett ki, mint az ötös lottó nyertese, aki el sem hiszi a szerencsáját. De azért kezdett bizakodni, bár még óvatos volt. Egyre körbe nézegetett.

– Hol a férjed?

– Hozzád ment. De mert nem talál otthon, most majd megpróbál a városba jutni, hogy eljuttassa a gatyáját is. Csak harminc kilométer... Mi az neki?

– És ha hazajön?

– Ide ugyan nem. Reggelig biztos nem. Utána megjöhet, a cuccát kint találja az utcán. Ígyál! – azzal Arabella bekormányozta Jóskát a nappaliba. Rálökte a díványra, majd szoknyáját felhúзва föléje térdelt. Szét-rántotta a pólókivágását, gombjai csak úgy pattogtak, két nagy, ingerlő alma bukkant elő.

– Hinnye – guvadt ki Jóska szeme, míg keze a kebleken legelészett. – Mit akarsz te tőlem...?

– Most sokasodj, édesem, most sokasodj!

Bizony, egész éjjel hallhatta volna, aki a kerítésnél megpihen, az Arabella házából kiszűrődő szipogó éneklést és időnként felsóhajtó, nyögdécselő biztatást:

– Sokasodjál! Szaporodjál! Ne hagyd abba! Még... még...!

Cicák és kutyák

Cica, ne csináld már, könyörög a szobatársam, és látom rajta, hogy megijedt, de ha egyszer kimondtam, hogy elmegyek, akkor úgy elhúzok, mint a vadliba, még ha éjfél el is múlt már, még ha rémesen néptelen is mifelénk a tengerpart. Engem ne piszkáljon mindig a súlyommal, örüljön, hogy ő olyan piszkafa, bezzeg amikor fizikai erőre van szükség a csomagjai cipeléséhez, akkor nem nyavalog a méretemen a nagyokos. Na.

Szóval, itt bérelünk szobát a tengerparton, ki ne hallott volna már erről a helyről, persze, ahol az a hatalmas vidámpark van, a világ egyik vagy a legnagyobb hullámvasútjával. De nem ott dolgozom, isten ments, nem vagyok én cirkuszos vagy hintásleány, nem azért mondom, mintha szégyen volna annak lenni. Nem, én rendes, mezei bébiszitter vagyok, mi legyen egy nyelvtanulásra, egyetemre vágyó lány húsz alatt, ha nem gyermekfelvigyázó? Csak hát a belvárosban nagyon drágák a lakások, ezért fogtunk össze a szobatársammal, és kerestünk a külsőbb részen kiadó albérletet. Itt meg is találtuk Mrs. Robinsont, aki ugyan finom ősz hajú, elegáns dáma, aki szobakiadásból szaporítja tetemes nyugdíját, de úgy káromkodik, ha valaki nem fizet időben, mint a promenádon lovat hajtó nosztalgia-hintós.

Na, szóval, feldühített Klári, és rácsaptam az ajtót, mert megmondtam neki múltkor, ha még egyszer kiejti előttem a dagadék szót velem kapcsolatban, én ottha-

gyom, akárhol is vagyunk. Mit foglalkozik az én súlyommal, elég nekem az, ha belenézek a tükörbe, vagy amikor a nyelviskolában meghökkennek a fiúk, ha meglátnak. Mert igaz, szép kis arcom van, és arányos a testem, de hát nincs mit szépíteni, van vagy harminc kiló felesleg rajtam. Cikiznének is, ha középsuliba járnánk, de mi már tudunk viselkedni, kinőttünk abból a korból, meg azért elég jóban vagyunk a tanfolyamon, nagyon toleráns népek laknak errefelé, pajtásként kezelnek, udvariasak. Cica, gyere moziba, Cica, segíts már felkészülni a felmérőre, mondják folyton, tulajdonképpen népszerű vagyok, a jó kedélyem miatt, mert szeretek nevetni.

A nevem különben C. Ilona, de régóta csak Cica, mert addig C. Icáztak otthon a suliban, hogy a C. Ica összemósódott Cicává. Na, aztán, mikor kijöttem ide tanulni Angliába, és leírtam a Cicát, volt, aki Kikának akart szólítani, meg Sziszának, hát hogy nézne az ki, hogy úgy hívjanak, mint egy bútoráruházat? Így lettem Ket, de a magyaroknak persze Cica maradtam.

Na, szegény Cica, sajnálom magam, ahogy talpalok a sötétbe vezett kavicsos tengerparton, dühösen rugdalva a dagály-mosta hínárszalagokat. Fekhetnél a jó kis meleg ágyban most, ha nem lennél olyan méregzsák. Mindegy, majd lehiggadok lassan, addig legalább mozgok egy kicsit, úgyis futkároznom kéne a fogyáshoz, sokkal többet. Csak hát elég elhagyatott a környék, ház is elszórva van erre, a fények, pubok, büfék odébb kezdődnek. Itt ritkák a lámpák és semmi nyüzsgés, amúgy is későre jár, elmegyek a promenád elejéig, ott még éjjel is

van egy kis élet, aztán visszafordulok. Világít a hold, csend van, sós szellő, távoli moraj a város zaja. Szemereg valami ködféle is, fázósan összehúzó az ingemet a trikó fölött, sajna begombolni már nem bírom, ezt is kihíztam már rég.

Ahogy odaérek a parti sétány első nyitva tartó ételbárjához, szembejön velem legádázabb ellenségem.

Mégis, mit gondolsz, ki lehet egy Cica legnagyobb ellenfele? Hát a kutya, természetesen. A forró.

Nagy reklámtáblákon, harsogó piros ketchuppal, nyálcsordító hot dogok, hamburgerek, úristen, de befálnék egyet... kettőt... hármat... nem tudok ellenállni, hát pont ez a baj!

Még jó, hogy mindig van nálam pénz, lehet, mégis megkockáztatok egyet... kettőt.

És ekkor odajön hozzám egy hot dognak öltözött fiú, arcát nem látom, mustár színű sapkaféle borítja, és rám köszön.

– Helló, Ket, hogyhogy itt látlak?

Kinek reklámoz ez ilyenkor, hisz alig látni már valakit?

Szó szót követ, kiderül, a suliból ismerem Andrew-t, aki itt szendvicsemlő hattól éjfélig, mellékállásban. Amúgy egy másik csoport nyelvtanára. Magas, szőke, deltás, hmm. Már egész jól belejöttem az angolba, ha a konyhanyelvről van szó, veszem észre.

Elkísérlek, mondja, és kénytelen vagyok fájó szívvel otthagyni az üzletet, egy nyomorult hot dog nélkül, miközben elismerően néz rám, hogy késő éjjel is kocogok a fogyás érdekében.

Olyan zavarban vagyok, hogy ellenkező irányba indulok el. Aztán meg nem világosítom fel a tévedésről, mert tisztára hülyének nézne. Így hát végigkocogunk a parti sétányon, amíg a belvárosba érünk. Cirka öt kilométer, én száznak érzem. De legalább elállt az eső.

Harminckét büfé, ételbár, hamburgeres, pub és vendéglő van útközben, szenvedek, mint a kutya, úgy érzem a kálváriát járom végig harminckétszer, akkor is, ha némelyik már bezárt...

Töröm a fejem, hol lakhat, hogy elszakadhassak már tőle, de az utolsó háznál be kell vallanom, hogy az ellenkező végleten lakom, erre azt mondja.

– Tudod mit? Ilyen későn nem engedhetlek vissza egyedül... elkísérlek.

És visszajön velem. Végig!

Kiderül, az első bódé mögött lakik, ahol összefutottunk!

Hajnalban zuhanok ágyba, még jó, hogy csak reggel kilencre kell dolgozni mennem, és a közelbe.

Igen ám, de búcsúzáskor valahogy kieszdedte belőlem az ígéretet, hogy este újra futkosunk, és nem tudom elérni

napközben, hogy lemondjam. Kénytelen vagyok éjfélkor odavonszolni magam.

Frissen fogad, és a bódé mögül egy hatalmas kutya pórázát csatolja ki. A kutya fekete, morog, és száját nyalogatva néz rám. A sátán kuttyája!

– Futás, kiáltja Andrew jókedvűen, ki ér előbb a kikötőhöz?

És megint futok, muszáj, mert a kutya ott liheg a nyakamba, pont olyan sebességgel futunk, hogy el nem ér, de le sem marad.

Másnap nem akarok menni, nem akarok, nem akarok – de megcsörren a telefon, megszerezte a számomat egyik tanulótarstól, és értetlenül kérdezi, elaludtam-e? Mert ő vár a büfénél.

Így futkározunk egy hétig, majd csatlakozik hozzánk egy bohóc a vidámparkból, aki arra lakik, régi ismerőse Andrew-nak, kedvet kapott, mert ő is akkor végez. Telnek a hetek, most már a szobatársam is noszogat, mert egyik nap eljött megnézni, hova slisszolok el minden éjfélkor, és szerintem belezúgott a bohócba. Később a hullámvasutas fiú és az egyik pub pincérnője is közénk keveredik.

Végigfutjuk a nyarat, hol kuttyával, hol anélkül, és én egyetlen hot dogot sem vettem, ó, jaj.

Leteszem a megfelelő vizsgákat, és meglepődve veszem észre, hogy már nem gondolok iszonyattal az

éjféli időpontra. Lassan eljön a szeptember, beállnak a hűvösebb éjszakák, és egyik este, pont a születésnapomon, a kis társaság lefékez egy mérleg előtt.

– Állj rá, Cica, szólítanak fel körbeállva, én pedig dobogó szívvel engedelmeskedem.

Régen láttam ilyen kis számot, ha mérlegre álltam... Nevető arccal felém nyújtanak egy hot-dogot, – és én sóvárogva, de visszautasítom!

És végre, hosszú, hosszú idő után büszkén, végig begombolom az ingemet.

Egy balszerencsés nap

A bérgyilkos hórihorgas, ösztövé ember, mindig fekete ruhában, kalapban és napszemüvegben jár.

Még a telefonja, sőt az arckifejezése is fekete. Sose mosolyog. Úgy is gondol magára, mint Fekete Angyalra, aki a Legfőbb Főnök parancsait teljesíti, ezért stílszerűen rászokott, hogy mint az arkangyalok, pihenésképpen réztrombitát fújogasson, ha elvégezte munkáját, azaz valakit megszabadított minden földi nyűgjétől.

Azért költözött ide, mert mindig, mindenhol akad haladéktalan tennivalója. És ha már így alakul, miért ne a következő munka városába hurcolkodott volna?

Régóta űzte már az ipart, és kissé el is szemtelenedett: egyenesen a kinyírandó illető háza mellett bérelt lakást. Innen portyázik majd egy darabig a környéken.

A szomszéd híres jazz zenekar szaxofonosa volt egy időben. Az éjszakai élet, a bárok, az ital, a laza életvitel azonban megtette hatását, inni kezdett, kártyázni, egyre nagyobb tétekkel, és lassan elveszett a talaj lába alól. Gyermekai elszéledtek, felesége elhagyta, egykori otthona lepusztult koszfészekké vált, amelyből már szinte mindent eladogatott, hogy fenntartsa magát. Ismerjük a sémát. Amikor aztán jelentős tartozásait sem rendezte a helyi maffiának, már mindenki előtt világossá

vált, hogy nincs több dobása. Nevét azonban még jól ismerték.

A bérgyilkos aznap estére tervezte a szaxofonos végzetét. Épp a hónap első holdtöltéje volt. Reggel mindent előkészített: légyölő galócát kevert a gombába, amiből paprikást főz ebédre a másik szomszéd, Mucika – egy jótét lélek, a jazz zenész régi rajongója – és miközben bemutatkozott neki, elintézte, hogy Mucika vacsorára hívja a pasast. Különben undorodva nézte a nőt, Mucika ugyanis rögtön megpróbálkozott vele, és egyáltalán nem a szimpátia, hanem a szex iránti olthatatlan szomj vezette, és a bérgyilkos nem kedvelte a rámenős nőket. Azokkal mindig baj volt.

Kis jutalomról is gondoskodott magának, mint mindig, ha neves áldozatot kellett elintéznie: egy távoli, drága vendéglőben vacsorázott, és tett róla, hogy megjegyezzék ottlétét. Rálépett a pincér kezére, amikor az lehajolt a direkt ledobott evőeszközt felszedni; visszaküldte az egyik ételt, és szemtelenkedett a sommelier-vel. Kellemes estéje volt. Szerette az ilyen apró szemétségeket.

Jó hangulatban tért haza a munkás nap után.

Hátrakerülve a terasz felé, meghökkenten állt meg. Egyik rattan karosszékben ott hevert a szaxis szomszéd, és láthatóan a delírium tremens akut állapotában vígan hortyogott, ahelyett, hogy valamelyik hullaházát boldogította volna jelenlétével.

A bérnyilkost elfutotta a mérég. Mit keres ez itt? És alaposan odaszózott az ernyőjével.

A pasas alig moccan, motyogott valamit, aludt ájul-tan, mintha mi sem történt volna. Miután tovább verte, lassan azért kezdett magához térni, de még mindig kábult volt, ekkor döntött úgy a bérnyilkos, hogy egy kancsó feketét dönt belé, mert kíváncsi lett arra, hogyan úszta meg a galócás ebédet.

Nagyon dühös volt.

Aznap különösen rossz napja volt, azaz inkább mondhatnánk úgy, ritka balszerencse kísérte. A vonat, ami reggel a város széléről indult, kisiklott ugyan, de a vagonok nem borultak fel, így aránylag kevesen szenvedtek sérüléseket, halálos áldozat meg egy sem akadt. A vasúti felüljáró összeomlott ugyan, de az alatta áthaladó vonatot csak kisiklatta, a kődarabok nem tettek komoly kárt benne. Selejtes robbanótöltetek, bosszankodott a bérnyilkos, már a ténté sem a régi...

A bérház lakóit szénmonoxid-jelző riasztotta, ahelyett, hogy a gáztól szép csendben jobblétre szenderültek volna. Pisztolyok mondtak csütörtököt, a hidakról ugró öngyilkosokat pedig kivétel nélkül kifogta a vízi rendőrség. Többször is kénytelen volt a késhez nyúlni, pedig nem szerette, elavult eszköznek tartotta, de mit tehet, ha a modern dolgok csődöt mondanak?

– Főnök, főnök, adhatnál jobb munkaeszközöket a dolgozóidnak! – morgott elégedetlenül többször is a nap

folyamán. Most is bosszankodott, míg a szaxofonosba töltötte a feketét. Az bambán nézett rá.

– Mi történt veled? – kérdezte haragosan a bérnyilkos.
– Hol a gombapörkölt?

– Lekéstem az ebédet...– dadogta a férfi. – De maga... maga honnan tudja...? Ki maga...? Jaj, szegény Mucika...

A bérnyilkos gyorsan kihámozta a tényeket. A pasas elkésett az ebédéről, mert már reggel leitta magát, és elaludt. Mucika dörömbölése sem ébresztette fel. A nő mérgében nekiült, és felfalta az egész gombapörköltet, holott a terv szerint az ő részének a földre kellett volna ömlenie. Mikor a férfi felébredt és benézett hozzá, hogy ebéd helyett vacsorázzon, már ki is lehelte lelkét. Mit tehetett volna egy alkoholista? Bánatában újra az italhoz nyúlt... maga sem tudta, hogyan keveredett a szomszéd teraszára.

– Ó, te disznó. Hülye alkesz! Ezért meglakolsz – verte lelkesen az asztal lábával ismét a bérnyilkos, mert bántotta szakmai önértékét, hogy nem terv szerint alakultak az események. – Majd adok én neked!

Számba vette eszközeit, majd idejétmúlt pisztolyára gondolva az övébe nyúlt. Elhessegette a lelki szemei előtt felvillanó régi, kedves kasza képét, na nem, az azért már túl korszerűtlen, morogta a Halál, az Úr kedvelt bérnyilkosa, és jól megszokott mozdulattal felemelte kését.

Igazságos ez?

– Önök nem házastársak – nézett fel az útlevelekről a szállodaportás. Dóra bosszúsan intett nemet. Micsoda kérdés...! Hol élünk, a múlt században? Méltatlankodva bámult vissza a portásra, aki közömbös arccal vezette be nevüket a vendégkönyvbe, miközben azt kérdezte, ne adjon-e mégis külön szobát nekik.

– Mondtam, hogy egy szobát kérünk – csattant fel a nő.

Mit pimaszkodik ez? Már Pesten sem kell a rendszer-váltás óta két szobát kivenni a szeretőknek, hát még itt, a Kajmán szigeteken. Talán valami erkölcscsősszel hozta össze őket a sors? Pont itt, a virágzó adócsalások és szabadosságok szigetén? Áh, nem érdemes idegeskedni, épp elég volt a törődés a hosszú és légörvényes repülőúton, míg ideértek Jánossal. Fapofát vágott a portásra, aki végre visszaadta az útleveleket és jó pihenést kívánt. A nő leült a recepció melletti bárfoterek egyikébe, majd hanyagul odaintve a pincért, rendelt egy koktélt.

Jánosnak hamarosan jönnie kell, csak elköszön a kollégáitól, akik egy másik hotelben szálltak meg a nemzetközi bírói kongresszusra készülve. Velük mentek volna eredetileg ők is, de Dóra a sarkára állt, amikor otthon kizsarlotta Jánosból, hogy magával hozza a Kajmán szigetekre. Akkor azt is megígértette, hogy külön

szállóban laknak majd. Nem mintha olyan nagyon vágya pocakosodó, középkorú habtestére, jobban feltűzeli őt az otthoni, nagy titokban tartott másik szeretője, aki fiatalabb és aki ellen adócsalási bizonyítékokat rejteget az irodai asztalfiókjában, hogy sakkban tartsa. De ha együtt vesznek ki szobát, a szálláson túl adódó költségeket a férfi fogja fizetni, ez biztos, János úriember, aki gáláns és régimódi. Tehát nem engedi, hogy a hölgy fizessen. A hülye, gondolta ajkbiggyesztve Dorka, és rendelt egy süteményt is.

Szórakozottan nézve körül, nagyot ásított. Hajnalban indult a repülő, nem aludt az éjjel, nyilván az átállással is lesz gond egy-két napig, bár ő olyan szívós, mint a lián, ami feltekeredik a fára, leszaggatni se lehet. Feltekeredett Jánosra is, már jó pár éve, aki volt olyan vigyázatlan, hogy többet ivott a kelleténél egy farsangi jogászbálon, ahová a felesége betegsége miatt egyedül ment el, és táncolni hívta őt. Egynapos kalandnak, egyéjszakás szerelemnek hitte, de nem számolt az ő hideg céltudatosságával. Hiszen előre kinézte magának, különös gonddal készült a bála, és vetette magát a férfi karjaiba, mert az állt legmagasabban a testületi ranglétrán. Hát nem bejött a számítása? Most is, mikor küldték volna ki ide, az off-shore cégek elleni fellépést tárgyaló tanácskozásra, hiszen a büntetőjog az ő szakterülete, ha nincs János, aki fogcsikorgatva szabadulna tőle, mégis kénytelen egyengetni a karrierjét évek óta?

Emlegetett számár, gondolta, ahogy meglátta a férfit, aki kényszeredetten közelgett feléje. A recepció szolgá-

latkészen köszöntötte Jánost, papírokat adott át neki, mielőtt hozzá lépett és lezötyönt egy fotelbe.

– Mik azok, drágám? – mutatott a nő a papírokra.

– Á, semmi, csak prospektusok... pár üzenetem is jött otthonról... – mondta vonakodva a férfi. Nem tetszik neki, hogy mindent tudni akarok, gondolta Dóra, és vállat vont. Ugyan, mit érdekel engem, hogy a felesége, az a buta liba miket üzenet neki...? De igenis kérdezősködök, mindent tudnom kell, így tarthatom csak kézben.

Arcán azonban műmosoly virult, letörölhetetlen. Nézte, ahogy átfutja az üzeneteket, és az arca ellágyul. Nyilván a gyerekek csókoltatják. Hát gyerekkel ő nem szolgálhat. Arra neki nincs ideje. Ő bírónő, nem szoptatós dajka.

Felkapta a prospektusokat, és ahogy lapozgatta, figyelte az egyikre.

– Te, nézd csak... A szépségkirálynő farmja... Itt van a város mellett. Talán holnap megnézem.

– De hisz holnap kezdődik a kongresszus.

– Na és?

Nevetnie kellene a férfi meghökkent arcán. Ó, szent együgyűség. Hát azt hitte ez a mamlasz, ő azért jött ide, hogy ezt a hetet a véghetetlen ülésezésre fecsérjelje? A hozzá hasonló, bosszantóan egyenes paragrafuskukacokra? Mikor végre kiszabadul a poros ülésterem egyhangú

pulpitusa mögöl, a mindennapos taposómalom, az egyforma emberi butaságok hálójából? Egy frászt! Itt, ahol senki sem ismeri, fenéig hajthatja az élvezetek poharát.

– Majd te igazolod – mondta és kényeskedve végigsimított karja aranyló pihéin. – Na, menjünk fel. Fáradt vagyok.

Reggel Jánossal kelt, látni akarta, itt, a közös szobában is képes-e olyan távolságtartó lenni, mint Pesten, ahol egy ideje mindig talált kibúvót. A szex az szex, ha valaki meg is szabadulna egy kapcsolatból, nehezen tud ellenállni, ha erotikus fehérneműben flangál előtte egy nő. Kis diadalérzettel ült a reggelihez, mert bár foggal-körömmel igyekezett, János mégis behódolt végül az ő nem túl szép, de jól karbantartott, negyvenes testének. De hát nem is ez kötötte össze őket. A szex? ugyan kérem, a hatalom, a karrier, az igen! No meg a feddhetetlenség, erkölcsösség látszata, amire a legkisebb makulát sem tűrte ejteni a bírói testület etikája. És ők mindketten rendkívül diszkrétek.

A férfi már indult volna, amikor lángvörös hajú, csinos nő siklott a portáshoz, ragyogó, nyílt mosollyal köszöntve. Mindenki figyelmét magára vonta. Az meg kezét-lábát törte, úgy igyekszik kedvébe járni, állapította meg ajkbiggyesztve a bírónő.

– Ugyebár Ön is a szépségkirálynő farmját kívánja megtekinteni? – lépett hozzájuk a portás. – Szíveskedjék jönni, bemutatom Mrs. Helen Brancot, szigetünk örökös

szépségkirálynőjét. Ő vezeti ma a csoportot, mert különleges nap van, szülőhazája nemzeti ünnepe.

– Érdekes, a mi ünnepünk is ma van – figyelt fel János. A portás vigyorgott.

– Igaz is, láttam, hogy Önök magyarok. A hölgy a honfitársuk. Most már ugyan ide tartozik, de magyar állampolgárságát is megtartotta.

– Mit mondott, hogy hívják?

A portás megismételte, majd hozzátette – Eredetileg Miss Helen Tunder volt, ezen a néven nyerte a szépségversenyt, de mióta férjhez ment, az asszonynevét használja.

– Helen Tunder...? Tündér ? Tündér Ilona... – nyögte Dóra és durr, a villa kiesett kezéből. János odakapta a fejét. Figyelmesen nézett hol rá, hol a hölgyre.

– Ismered? – majd elhűlt, ahogy egy borzasztó gondolat ötlött eszébe – Csak nem te...?

Dóra egy percre csak tádogott, de aztán, köszönhetően sokéves, begyakorlott hidegvérének, szenvtelen arccal nemet intett.

– Hát akkor csak menj, már indulnak kifelé a buszhoz, menj, menj – sürgette a férfit. De annak ellenére, hogy neki is sietni kellett volna, még álldogált egy darabig, aztán, hogy elindultak, a portáshoz lépett. Pénzt vett elő, odacsúszta.

– Meséljen nekem erről a hölgyről – kérte.

A recepciós készségesen elmondta, amit tudott. Helen nem sokkal volt több húsznál, amikor a Kajmán szigetre került. Hazájából menekült, ahol egy minisztériumban gyakornokoskodott, és ahol egyszer csak lopással vádolták, még hozzá különlegesen fontos iratok ellopásával, és kémkedéssel, csalással. Hiába volt ártatlan, szerelmes volt az iratokat őrző főnökébe, aki miatta ott akarta hagyni a családját is, de a feleség ellene vallott, és nem tudták bebizonyítani az ártatlanságát. Az őt elítélő bírónő hosszú éveket szabott ki rá, az újságok csámcsogtak az ügyén, teleszórták minden mocsokkal, de valaki a kormányból hitt neki, kijárta a különleges elnöki kegyelmet. Mély csendben, nagy titokban engedték ki a börtönből, és Helen akkor úgy döntött, külföldön próbál szerencsét, mert otthon örökre megbélyegzett lenne.

– Egy évig hányódott itt-ott, mire ide keveredett – mesélte a portás bizalmasan – és alkalmi munkákból tengődött. De meglátta az utcán egy hipermarket menedzsere, alkalmazta reklámarcnak, és azután nem volt megállás. Jöttek a reklám- és modellajánlatok, bekerült a szépségverseny válogatójába, és meg is nyerte. Nagyon sok pénzt keresett. Később férjhez ment, ma már szeretetben, boldogan él. Nem kéne dolgoznia, mégis megteszi, és amit keres, jótékony célokra fordítja... nagyon szeretjük őt... az egész Kajmán imádja... – bizonygatta a portás, majd érdeklődve nézett rá. – Megkérdezhetem, miért kíváncsi erre a történetre?

János szomorkásan sóhajtott.

– A legjobb barátom volt Helen szeretője. Tönkrement ebbe a hercehurcába. Annyit el tudott intézni, hogy szabadon engedjék a hölgyet, de a barátomon már nem lehetett segíteni...

*

Dórának volt ideje összeszedni magát, míg a farmhoz értek, bár János arckifejezése megijesztette. Az úton végig tépelődött és a következményeket latolgatta, hiszen a férfi oly könnyen kideríthette az igazságot ... mi lesz akkor? De azután elterelte figyelmét, ahogy Helen az állatairól, a farm gazdasági eredményeiről adott ismeretést, és a hatalmas épület egy részében berendezett kozmetológiai és egészségi intézet fontosságát ecsetelte. A nő gyanútlanul nézett rá.

Odaérve körbevezette őket a több hektáros terület fontosabb részein, majd mielőtt szabadon kószálhattak, nézelődhettek, vagy bejelentkezhetek volna kezelésre, megállt az állatok elkerített legelője mellett. Szénaboglyák, köcsögökkel teli ágasfák mellett egy igazi gémeskút rúdja meredt a magasba. Miss Helen szívére szorított kézzel, könnybe lábadt szemmel mutatott rájuk.

– Nézzék kedves vendégek, ezek az én szülőházam jellegzetességei. A férjem lepott meg velük tavaly, a születésnapomra. Mert bármilyen jól érzem itt magam, a honvágy bizony sokszor meggyötör... Ó, bár ne kellene senkinek kényszerből elhagynia a hazáját!

A látogatók faggatni kezdték az asszonyt, pletykára éhesen körülvették és sűrögtek-forogtak, csak Dorka maradt magára. Félrevonult, a kerítésnek támaszkodva feldúltan nézte a jelenetet, ahogy a nő lassan megnyugszik, és rácsimpaszkodva, a rudat le-föl engedve magyarázza a gémeskút működését. Lassan már nevetnie is sikerült.

Hát Ilona nem ismerte meg. Igaz, majd húsz év telt el azóta, ő sem ismerné fel az utcán, bár a szépséges arc, a tiszta vonások, az égővörös, királyi hajkorona, a tökéletes test így együtt elég ritka a világban. Bezzeg ő a ritkuló, seszínű, festésnek ellenálló hajával, az egérke-arcával, apró szemeivel... És mégis ő volt az, aki felülkerekedett a másikon! Mégis ő biztatta föl a feleséget, akivel a legjobb barátnők voltak, a hamis tanúskodásra, mégis ő tudta börtönbe juttatni Ilonát, kijárta, hogy ő ítélje el, és ami a fő: ő lopta el a dossziét és dugta Ilona holmija közé! Mert ugyanabba a férfibe voltak szerelmesek. Ilona a vetélytársa volt.

És mégis, ahogy elnézte a kecses mozgású nőt, aki a kútágason lógva, nevetgélve húzódkodott vagy merte ki a vizet az itatóba, kínzó sajtós vágott végig a belsején, szinte marta az irigység, hogy fájt kegyetlenül. A férfi nem lett Ilonáé – de az övé sem. Ki tudja, mi lett vele. Eltűnt vidéken, felszívódott, karrierjének bealkonyult, többé nem találkoztak. Szépség és szerelem, hírnév és dicsőség – lám, Ilona mindent elért, amit ő nem, hiába gördített szinte leküzdhetetlen akadályokat az útjába.

Az egyik mindent megkap – a másik semmit. Hát igazságos ez?

Irgalom atyja

Hogyan került ez a csinos nő cselédnek a politikus házába, senki se tudta. Egyszer csak megjelent és dolgozni kezdett. Dühödten verte a porolóra kiterített szőnyeget a prakkerrel, csak úgy szállt a por a levegőbe. Vékony karjaival cipelte a nehéz ruháskosarat, csattogott a mosás a szélben, a tisztára suvickolt ablakokon szaladgált a fény. Rózsát is metszett, fűvet is nyírt, ilyenkor látták, ahogy a politikus, vagy az anyja ott mászkál körülötte, és beszél, magyaráz a végtelenségig. Mindkető nagy dumás volt, már csak ezért is sajnálták szegény asszonyt, nem elég a sok munka ebben a nagy házban, még őket is el kell viselnie. Igaz, a nő sima arcán semmi jele nem volt bosszankodásnak, olyan zárt és jellegtelen volt, mint aki nem is tudja, hogy beszélnek hozzá. Hangját se hallani – állapították meg, talán néma? De nem, a sarki fűszeres állította, hogy ha néha betéved hozzá vásárolni, egytagú szavakat kinyög azért.

A személye iránti kíváncsiság lanyhult idővel, csak Borbála mama, a környék pletykafészske nem nyugodott. Ott járt el nap mint nap a ház előtt, ahol a nő tevékenykedett, és ha a kertben kapta, odasurrant a kerítéshez, és faggatni kezdte, kiféle, miféle, honnan jött. Köznapi kérdéseire olyan riadalom jelent meg a nő szemeiben, ami Borbálát gyanakvásra készítette, akárcsak az a tény, hogy választ sohasem kapott, A nő eleinte csak nézett rá, mint borjú az újkapura, később meg pánikszerűen bemenekült a házba, ha közelegni látta az idős matrónát.

A politikus anyja se védte meg a nőt, vígan pletykálgattott Borbálával, ha elküldte onnan, csak azért tette, hogy újabb feladatot rójon ki rá, lehetőleg minél nehezebbet, mert utálta őt, féltette a fia házában megszerzett piszlicsáré kis hatalmát. Ő sem árulta el, honnan került hozzájuk, csak azt, hogy a fia révén. A politikus pedig észre se vette mindezt, úgy elfoglalták saját gondolatai, tevékenysége, hagymázos elképzelései a világról és önmagáról, ezeket fejtette ki éjjel-nappal mindenkinek, gúnyos szomszédai szerint a kerti bokroknak is.

Egyszer aztán Borbála nem hiába járt ott.

Korai, nyári hajnal volt, az első kakasszó épp hogy elkukorékolódott. A matróna szokása szerint belesett a kapun. A politikus háza mellett kis patak vize folyt el gyors futással a hegyekből, és a vénasszony elképedve látta a nőt, ahogy a vízben állva valami fehér anyagot súrol vadul, körülötte szétdobált ágyneműk.

– Hát maga mit csinál, kedves, ilyen korán? – kiabált oda lábujjhegyen nyújtózkodva, hogy jobban lásson. Felelet nem jött, a nő talán észre sem vette, olyan vehemenciával dolgozott.

Borbála még nagyobb kiáltott, nem hagyta nyugodni a látvány. Miért mos a patakban ez a nő ilyen korán? És miért nem a konyhai lavórban, vagy teknőben? Milyen bolond mos manapság a jéghideg patakvízben? De válasz nem érkezett, csak a nő szája járt sebesen, ahogy halkan ismételte: „Mocsok esett lepedőmön, ki kell a vérfoltot vennem.”

– Mi...? – hegyezte fülét a vénasszony. Kereste szemével a háziakat, de sehol senki. Biztos az ágyban döglenek, gondolta rosszindulattal.

Meglökte a kaput, ami csodák csodája nyitva volt. Borbála egy percet sem töprengett, berontott és botjával a patakhoz bicegett. Ahogy a nő meglátta, felsikoltott.

– Mit mos, angyalom, ilyen korán? – ismételte. A nő könnyörögve nyújtotta felé a kezében tartott, hófehér lepedőt.

– „Jaj, ha a szenny ott maradna, hová kéne akkor lennem”...?

– Szenny? De hát ez teljesen tiszta! Megbolondult maga? – mondta elhűlten Borbála, és a ház felé kémlelt. – Hol vannak a gazdái?

Azonban most sem válaszoltak neki, a nő pedig felkapta a csuromvíz lepedőt, magához szorította, és eszelősen a kapu felé kezdett szaladni. Ezt kiabálta:

„Nézzen istent kegyelmetek, sürgető munkám van otthon.”

Borbála becsukta tátva maradt száját, és a házhoz bicegett. Ott is nyitva volt az ajtó, és az egyik hálóban a politikus feküdt véres fejjel az ágy mellett.

– Oh, irgalom atyja, ne hagyj el...! – nyögte a vénasszony elkerekedett szemmel, kezét a szájára szorítva.

De kíváncsiságát nem bírta türtőztetni. Balsejtelemmel telve nyitott a másik hálóba, ahol a politikus anyja hortyogott. Az ajtó nyitására azonban felébredt, a szomszédság az ő éles visítását hallotta meg először aznap a balsors látogatta házból.

Míg a csendőrökért szalajtottak valakit, Borbála kihasználta a fejetlenséget. Teljes magasságával a házi-asszony fölé tornyosulva rátámadt.

– Ki ez a nő, mondja, és miért ölte meg a fiát? Csak nem volt köztük valami etyepetye?

A mama szeme villámlott, de szepegve válaszolta:

– Ugyan, hogy képzeli, Varjasné asszony... Az én fiam egy ilyen senkivel? – és elszánva magát a beszédre, kitalálta az igazat.

A nő egy távolabbi városban munkát keresett éppen egy kocsmában, de sehol sem alkalmazták, hisz mindenki ismerte a történetét. Életfogytig tartó börtön várt volna rá, mert a szeretőjével megölette a férjét, de az orvos szakértők szerint megbomlott az elméje, ezért szabadon engedték. A fia felismerte az újságból, és idehozta cselédnek.

– Csupa szívjóságból, mi? – mondta gúnyosan a vén-asszony.

– Kedvező feltételekkel – védekezett méltóságteljesen a másik.

Előző este a nőnek megfájdult a feje, míg eszcáigot fényesített, és míg a politikus nápolyit eszegetve kifejtette neki a börtönök szigorításáról szóló nézeteit, egyre a háta mögött járkálva az ebédlőben fel-alá, hogy még az anyának is elege lett.

– Akkor hagytam ott őket, és elmentem lefeküdni. Még hallottam, amint a fiam a nő volt szeretőjét szapulva példálózott, mire a kis ribanc azt sziszegte halkan: másvilágra küldlek téged is, ne félj! De hát én nem vettem komolyan, jaj, istenem, annyiszor mondta a fiam, hogy ártatlan, zavarodott elméjű...

– Kutyából nem lesz szalonna – állapította meg Borbála elégedetten.

A bolond nő közben meg-megállva futott az utcán a falu széle felé, és néhány ismerős, aki látta, odakiáltott neki:

– Jó reggelt, Ágnes asszony! Hova fut, Ágnes asszony?

Kis Pepe Romero

Tisztelt Romero úr, én nem vagyok ismeretlen Ön előtt, bizonyára szerény irományom végére ki is találja nevemet, ha nem írnám alá – mert még nem döntöttem el, megteszem-e, ismerve az Ön bosszúálló természetét – azon kívül bármely szomszédja helyett is írhatnám, hiszen tudomásom van arról, hogy velem egyformán vélekednek Önről. A közvélemény szerint ön egy chorizo¹.

Tisztelt Pepe, bevallom, csak a megszokott forma iránti rokonszenvem miatt írom, hogy tisztelem, pedig nem, pont ellenkezőleg. Holott igazán megtehetném, hiszen a dicső Romero név tulajdonosa, aki örök dicsőséget hozott városának és a torreádorok intézményének. Ön egy igazi hős, a teljes spanyol lélek kifejezőjének névrokona, akinek viadalaiba elegancia, szépség, bátorság, nemes közdelem, és méltó halál is belefért tizenöt lélegzet visszafojtott percbe. Sajnos csak névrokona, így talán a satnya gének tehetnek arról, hogy hiába lett torreádor, sem a bikaviadalokon mutatott teljesítménye, sem az életmódja nem tudja követni és utolérni Romérót, El Cid-et vagy Pepe Hillo-t.

Tisztelhetném azért, mert ezt a hivatást választotta – ha nem tudnám, hogy csupán vérszomja és az anyagi

¹ csorizó = bunkó

előnyök miatt lépett erre a pályára, gyermek korában is kihúzkodta a legyek lábát, macskák farkára kötözött égő rongyot, és így tovább – tudnám még sorolni. Hogy kamaszként sem bővelkedett lovagi erényekben, azt magam is bizonyíthatom, verte a gyengébbeket, engem például a kerti tavukból kitépett bambusznád buzogányával ütlegelt iskolába menet, amíg menekülésemből szembe nem fordultam hirtelen.

Milyen érzés ez most önnek, Romero úr, hogy a kormány megtiltotta a bika megölését?

Tisztelhetném azért is, mert kívülről fújja a matadorok történetét, életrajzát, ami – mondjuk ki őszintén, illendő is egy torreadortól. Mert tudná, hogy a római gladiátorok, a vizigót legények, és később a mórok is viadalokat rendeztek már, utóbbiak lovon ülve, az elhagyott amfiteátrumokban vagy főtereken, lándzsát használva. De ön nem tudja, mint azt sem, hogy már 1572-ben II. Fülöp lovas iskolájában vívtak bikával a nemes spanyol ifjak, s hogy 1720 táján már nem a nemesek, hanem a matadorok harcoltak, gyalogszerrel, élükön a nagy Francisco Romeróval.

És persze azt sem sejti, hogy a legendás torreador Ordóñez család birtokán töltött év alatt írta Hemingway a Halál délután című idevágó regényét.

Tisztelhetném, mert, mint már sejteni kezdi, ismertem becsületes szüleit, akiket sírba vitt vagy kedves testvéreket, akiket elűzött az ön iránti aggodalom, netán ön kergette el őket saját kezűleg. Ebben nem vagyok száz

százalékig biztos, akkoriban a dolgait még nem a házuk udvarán, vagy tetején intézte önhitt ordítózással.

Nem hallgatóztam, mondom, mielőtt meggyanúsítana, csupán én is a háztetőn felállított pihenőágyon töltöm éjszakáimat rendszeresen a nyári hőség idején, akárcsak ön, és csendben figyelek. S a hang ugye száll, mint a szabad madár. Csapong, akárcsak ön a hölgyek között.

Na igen, a hölgyek. Ezért fogtam tollat eredetileg.

Az elmondottakból kiderült, Romero úr, hogy nem igazán kedvelem önt, más egyebeken túl azért is, mert nem tiszteli a női nemet. Ön úgy forog szegény megszé-
dült dámák között, mint fácánkakas a tyúk előtt, és olyan nemtörődomséggel váltogatja őket, ami engem vérszesen felingerel. Carramba!

Pedro Romero ágyában, akinek nagyságát ön is fennen hirdeti, bár semmit sem tud róla, sohasem fordulhatott volna meg ennyi Inez, Carmen, Mercedes vagy Sofia és Bianka. Elhűlve hallgatom a hajnali kakasszónál, pirkadat előtt, hogy szinte naponta mástól búcsúzkodik az együtt töltött éjszaka után. S ahogy a hölgyek hajba kapnak, ha lebuktak egymás előtt! Vagy ahogyan ön keveri a találka időpontokat a lebukástól félve! Igen tanulságos ez számomra. Megvallom, sokszor jót nevetek, de többnyire a nőket sajnálom mégis.

És most eljutottunk oda, ami miatt levelem megszületett.

Legnagyobb meghökkenésemre legutóbb az Aysa nevet hallottam az ön szájából epedezve háztetői légyottra csábítani. S bár nem tudom, mit felelt a hölgy, mégis megírom levelem, mert Aysát csak egyet ismerek a környezetünkben, és ez az ön házvezetőnője, a szíriai menekült, aki ikertestvérével és apjával érkezett hozzánk két éve. Ön alkalmazta az ikerpárt, a lányt főzni, takarítani, a fiút kertésznek, és kihasználva, hogy papírok nélkül jöttek, és féltek a lebukástól, hogy úgy mondjam, féláron vette meg őket. S most még a lány becsületét is elvenné, gátlás nélkül. Hát mi lesz a Carlákkal és Adrianákkal, ha önbe kést mártanak egy szép napon?

Nem önt féltem, nem, eszem ágában sincs, de nem is a lány erkölcsét. Én az apát nem akarom elveszíteni, akit önnel szemben bejelentve, rendes fizetéssel vettem fel, és aki két év alatt tündérkertet varázsolt az udvaromból. Ilyen kertészem még nem volt, ragaszkodom hozzá, és tudom, a saria kötelezi őt, hogy bosszút álljon lánya megrontóján. Akkor pedig börtönbe kerül.

Tehát nyomatékosan figyelmeztetem tisztelt szomszéd, el a kezekkel Aysától!

Ludovika

Már kezd leszállni a sötétség a komor hófelhőket hordozó ég alá. Egy férfi nyugtalanul nézeget szét háza táján az erősödő szélben, mintha latolgatná, menjen, vagy maradjon. De nem bír otthon maradni, minden nap vonzza őt valami a nem kevés járásnyira fekvő kastély vadasparkjába, vagy a mellette elnyúló halastóhoz, mintha vadorzó vagy tilosban járó horgász lenne.

Pedig abban a vadasparkban már minden nyulat megfogtak hurokkal, minden fácánt léppel, és minden fogoly eltűnt a háborús évek, majd az azt követő ínséges jegyrendszer alatt. A halastó szinte békákat dajkál csak, hínárt és békalencsét. Ahogy a faluban lesöpörtek minden padlást, úgy a kastély körül is igyekszik a kormány begyűjteni minden ehetőt, de ezzel elkéstek: ahogyan a barokkos termekből széthordtak minden használhatót a falusiak, nem feledkezve meg a téglákról, kövekről sem az újjáépítéshez – úgy tarolták le a körülötte fekvő uradalmat is, hogy ennivalóhoz jussanak. Mostanában kezd csak a termelőszövetkezet – felsőbb utasításra – gazdálkodni. Hogy pusztíthasson, teremteni is kell – hozzák hát a halivadékokat, telepítenek fácánt, nyulat – de ez már nem kerülhet ebek harmincadjára.

Most ugyan aprók még a vadak, és csalinak is alig lennének jók a halak, de az elnök már kirendelt egy vad és halórt járőrözni, nehogy valakinek mégis kedve legyen próbálkozni. Az ördög nem alszik, és ha kevés az étel,

akkor még kevésbé alszik, márpedig ezekben az években nem lehet hibázni, ha a terv nincs teljesítve, lesz nemulass a téeszelnöknek is.

Áll a vadőr és az elnök a borongós novemberi, szeles faluszélen és összehúzott szemmel nézegetnek a kastély felé, ami lassan merül az előkúszó homályba.

– Ki az ott? – kérdi egyikük a távolabbi gyalogúton bicegve igyekvő alak felé bólintva.

– A Ludó, azt hiszem... – tétovázik a vadőr. – Ő húzza így a lábát.

– Mit keres ez itt? Csak nem lopni akar?

– Ugyan mit, elnök elvtárs...? Kimáskál szerencsétlen, minden nap a tóhoz, vagy a fácánosba, mióta elhagyta a felesége. Nem fog ez semmit, csak a levegőt. De hát ez a mániája... mint aki naponta vacsoravendégségre készül. Tesz-vesz, mintha horgászna, csapdát csinál, elbeszélget magával, aztán késő este hazabóklászik.

– És miért biceg így? A háború...? – kérdi megenyhülve az elnök, a másik bólogatására intően felemeli ujját. – No, azért csak figyeljen oda. Az ilyen rigolyásoknál sose lehet tudni... A kastélyban meg nézzen rá a téeszirodára, ott vannak-e még. Két zsák lisztet kell átadni a honvédeknek, hamarosan érte jönnek, ha befejezték a gyakorlatozást.

– Nem is tudtam, hogy erre járnak. A városnál tanyáztak le?

– Még azon innen, a dombon túl.

– Az jó, de mindjárt nyakunkon a hóvihar...

Egyikük se gondolja, hogy eredménnyel zárulhatna Ludó próbálkozása, hiszen üresek a vadaspark és a halastó is, tulajdonképpen felesleges most az őrzésük, de ha fentről ezt parancsolták, hát ezt kell tenni.

Ludó is látja őket, de nem gondol velük. Őt a cél hajtja, a vadaspark, de nem az ölés gyönyörűsége, hanem a titok súlya, ami megmérgezi az életét a Doni menekülés óta. Azóta hordja bűne bizonyosságát, amit egy lábába fúródó golyó roncsolása sem tudott tisztára mosni. Hazatérte óta úgy érzi, hiába voltak a Ludovikás évek, nem tanították meg a legfontosabbra, hogy vigyázzon a rábízott katonákra, kíméletes legyen a civil ellenséggel. Pedig milyen akkurátus tiszt volt, milyen büszkén pávászkodott a falusiak előtt az egyenruhájában, ha hazaengedték. Hiába dicsekedett annyit az iskolájával, hogy a háta mögött gúnyosan ráragasztották a Ludovika nevet – tudta jól – és hiába bújt el a szülőfalujában sebeit nyalogatva háború után, a saját magába vetett hite jobban sérült, mint a teste, s ez aláásta minden napját, mostanra még talán ép eszét is. Hiába nősült meg, gondolva, hogy majd a gyerekeiből jobb embert nevel – a gyermekáldás elmaradt, felesége pedig megunta egyre mogorvább szótlanságát, és elhagyta.

Ül Ludó egy kivágott fa csonkján és szórakozottan hurkot hajlít. Gondolatai zavarosan folynak, csaponganak, de csupán egy téma körül. Számba veszi ezredszerre

is, hol bűnét, hol a körülményeket, hol a mentségeket, melyeket felhozhat a maga számára, bár ilyeneket nem igazán talál már a háború vége, tizenhét év óta, legálábbis a maga számára megnyugtatót nem, pedig mindennap megkísérli. Rágódik a parancsok végrehajtásának kényszere és megtagadásának szükségessége közötti különbségen.

Holott sose volt magát rágó ember. Addig semmiképpen, amíg kiváló sporteredményei miatt a Ludovikára nem került. Ott is elégedett volt magával, még ha nem is annyira az esze, inkább kitűnő lövész teljesítménye miatt fogadták be az úri fiúk. Aztán jött a háború, és máris a Don felé menetelt a rábízott századdal. Hogyne lett volna magabízó?

A Donnál kemény napokon, túl sok arcülcsapáson, túl sok nyomorúságon kellett túltennie magát. Láta, mennyire nem törődik a német vezetés a magyar tisztekkel sem, nemhogy a bakákkal. Láta a különbséget a kétféle ellátmányban, a szűkös, rossz ételmet, a semmi ruházatot, a fegyver és lőszerhiányt. A szenvedést, a gyalázatot. A Don utáni több összecsapást a rendezettebb és jobban felszerelt német csapatokkal, akik a magyar bakák maradék felszerelését erőszakkal elvették, és nem engedték őket az általuk megszállt falvakban éjszakázni. A rendkívüli hideget, melyben minden éjszaka legyengült, lerongyolódott emberek ezrei fagytak halálra, táplálékuk csak a megfagyott lovak húsa volt, ha találtak ilyet egyáltalán.

Aki életben maradt, tovább vánszorgott. Megpihenni elpusztított, felgyújtott falvak tűzénél tudtak csak. Már ha az pihenésnek nevezhető.

A lelke olyan sebesen keményedett meg, ahogy az idő hidegült a tél közeledtével.

Mire a scsucsjei csatán túl voltak, már csak az érdekelte, hogy hazajusson valahogyan. Ép testtel bukdácsol a sebesültek között, és magukra hagyta őket, fedezékbe bújt, ha az oroszok támadtak, és elvette az ételt a gyengébbtől, eleinte lelkifurdalással, de később már azt sem érzett. Túlélni minden áron.

Mikor Ludó ideér, a gondolatai mindig megtorpannak. Nem akar többet tudni.

Miért nem képes tovább felidézni, mi történt vele Scsucsje után, töpreng a férfi, amikor váratlanul ágyúzás és gépfegyver hangja csap fel a közelből. Dörgés, csattogás, csikorgások. Megrettenve ugrik fel, még a szeme is kimered a dőrej felé fordultában. A kiserdő fölött meg-lódul a szél, kavargva fekete füst, valami iszonyatos, baljós árny kél. Aladdin szelleme. A háború szelleme?

A kattogás, pukkanás folytatódik, Ludó ritkuló haja égneq áll, ahogy az erdőt lesi, szája remeg, kezéből kihull a hurok, menekülési utat keres, amikor egy hörögve közeledő katonai dzsipben két egyenruhás alak bontakozik ki a fák alól. Úgy jönnek a homályban, mintha nem is a földön, hanem vízen járnának, a kerekék körül kavarg a leszállt köd, és a férfiben irtóztató félelem fogalma-

zódik meg. Volt bajtársai ezek ketten a rábízott századból, még azt is tudja, mi a nevük, hiszen hányszor felidézte magában azóta...! Kettő azok közül, akik elől a nagy, zavarodott pánikban, visszavonulásban napokig elszedte az ellátmányt, hogy egyedül falja fel... hiszen a németek is ezt tették velük... s most jönnek bosszút állni!

De hát, hogyan...? Hisz egyikük sebesült volt, repeszt kapott a lábába, még látta, ahogy a német tiszt lelöki a motorkerékpárról, biztos volt benne, hogy vége lesz... A másik meg kolerában feküdt, nem jósolt neki egy hetet sem, el is hagyta egy kis orosz tanya melletti erdőnél... épp olyannál, mint ez itt, a faluja határában...

Ludót majd szétveti a hirtelen támadt rettegés.

A katonák közelednek, már itt vannak, vonásaik szakasztott, mint azoké, egyik kedélyesen rákiált.

– Adj isten, megjöttünk! Hol az a liszt? Kéne egy pár tábla szalonna is, mire megjön a hó. – Tényleg, már szállingózik, a szél lomhán kavarja.

– Meg egy kis pálinka se ártana – tódítja a másik. – Lerobbant a kocsi útközben...

Ludó fejében forr a vér, emelkedik a nyomás, szeme ugrál egyikről a másikra, és haját tépi, de megszólalni nem bír. Valami pattan az agyában, míg a vízpart felé hátrál. Azok furcsálkodva nézik, aztán vállat vonva odébbállnak, röhögésük még hallatszik egy ideig.

– Ennek sincs ki a négy kereke...

– Ja, tiszta dinka az idióta!

Ludó lerogy a földre, körülötte ködpázmák keverednek az egyre intenzívebb hóörvényléssel. A fekete füst oldódik, egyre világosabb lesz a pelyhektől, egyre fehérebb, ahogy a dörgés és kerepelés hangja elhal. Hirtelen lesz néma csend, vagy csak az ő fejében? Már nem látni az erdőig, a fehérség elnyel minden távolabbi tárgyat, a falu felé vezető ösvény csíkját is, a kazlat, amibe nyáron néha befúrta magát, a tavat, az eget, a világot. Jó itt feküdni ebben az alaktalan fehérségben.

Sokáig pihen ott szinte vakon, de egyszerre sűrűsödik a szesínű levegő, és egy kislány ijedt arca hajol fölé. Világos kis bekecsben, mackónadrágban, fehér sapkában, kiskosárnyi gombával a kezében, valóság, vagy földöntúli jelenés? olyan, mint egy hóangyal, vagy az erdő tündére.

Mint az a kislány, ott az ukrán tanyán...!

És már tudja, mit akart évek óta kitörölni emlékeiből.

Az is gombászni járt az erdőben, amikor ő a fák alatt hagyta bajtársát élelem nélkül. Azután hazazavarta a gyereket a tanyára, ahol ketten tengődtek az anyával, mert a nő férjét is elvitte a katonaság. Fiatal volt a nő, formás, hiába kente be az arcát korommal. Ő meg férfiember... Kedvét töltötte, aztán lepedőbe kötötte, amit a kamrában talált, úgy indult tovább. Hogy éhen halhattak? Hát istenem, mi mást tett volna, hiszen ellenségek voltak. Ilyen a háború... Nem ölte meg őket, nem

kegyetlen ő... különben is, az oroszok is ezt művelték később, itt, nálunk...

– Megfázol, ha a hóban fekszel... Nem kérsz gombát, bácsi? – kínálja kosarát a gyermek, s hogy nem kap választ, egy idő után aggodalmas arccal eltűnik.

Ludót csak órák múlva találják meg, nem szól soha többé. Az arcán olyan csodálkozó kifejezés ül, mint egy naiv, ártatlan kislányén.

Szóke nők titka

Egy szóke nő a laktanya sarkánál álldogál. Ő az eset főszereplője.

Nézzük csak meg közelebbről. Mert mire gondolunk a szóke nő kifejezést hallva? No igen, sajnos az utóbbi időkben a butaság, naivság, üresfejűség szinonimája lett, jogtalanul bántva meg nők sokaságát. A mi esetünkben azonban szó sincs arról, hogy ráillene ez a kifejezés. A hölgy ugyanis, azon kívül, hogy magas, kisportolt és nagyon csinos, még rendkívül okos is, két diplomával és több nyelvvizsgával rendelkezik, továbbá kívülről fújja az Encyclopedia Britannicát és Julia Child szakácskönyvét.

Hogy miért ácsorog egy laktanya sarkánál? Ha feltételeznék, hogy strichelni állt oda, szégyellhetik magukat. Szó sincs róla, a hölgy komoly nyomozati munkát végez, sőt álcázza is magát.

Ezért valójában egy gesztenyeárust látunk a sarkon, amint ormótlan, vastag, vattázott göncben, nagy füles sapkában, sötét napszemüvegben fújkálja dermedező ujjhegyeit a decemberi hideg zordságban. Kályhája a Midland Bank forgóajtaja mellett helyezkedik el, ő maga hátát nekiveti a bank falának, és figyelmesen nézi a szemközt hosszan elhúzódó laktanya kocsibejáróját. Esteledik, mindjárt fűjják a takarodót, ilyenkor szokott a Tábornok kihajtani, Emily erre vár.

Emily ugyanis magánnyomozó, aki azért vert tanyát a laktanya oldalbejáratánál, mert gyémántlopási ügyben kutakodó főnöknője autóbalesetet szenvedett, már második napja kómában van. Emilyn kívül még két alkalmazottal és néhány eseti segítővel dolgozott, ám ők csak a kisebb ügyeket vitték. Ilyen horderejű nyomozásokat nem is szoktak vállalni, de most nagyon kellett a pénz a cég további működéséhez, és a megbízó gyémántkereskedők akkora summát ajánlottak fel, ami pont kisegítené őket a nehéz helyzetben. Ki más folytathatná a munkát, mint Emily?

Amit eddig megtudott a főnöknőtől, nem sok. A gyémántokat apránként lopkodják néhány hét óta, a kereskedőnél dolgozó tolvaj már ismert tulajdonképpen – rovott múltú, piti bűnöző, aki hamis iratokkal jutott ehhez az álláshoz – csak a kapcsolatai, a gyémántok útja nem, ezt próbálta mostanában felderíteni a főnökasszony, aki arra gyanakodott, a Tábornok viheti ki a köveket az országból a hadsereg valamelyik kisebb hajóján Amszterdamba, a gyémántkereskedelem központjába, ahol aztán szórén-szálán eltüntetik.

De hogyan került a képbe a Tábornok? A tolvaj megfigyelése nem hozott eredményt, így a főnöknő azokra koncentrált, akik az ékszerüzletben megfordultak a lopások idején. Márpedig a főtiszt két ilyen napon is járt az üzletben és vásárolt valami kisebb értékű holmit. Más támpontja nem lévén, a főnöknő a tábornokot kezdte követni. A főtiszt napjait a laktanyában töltötte, naponta egyszer kijárt a katonai kikötőbe az adminisztrációt

felügyelni, takarodó után hazavitette magát, másnaponként pedig a klubjába, ahol megszállottan sakkozott, általában ugyanazzal az emberrel. Senki semmi terhelő vagy gyanakvásra okot adó cselekedetét nem látta.

A lány tegnap leparkolt a laktanya sarkánál, és becserkészte az utcát, azon tűnődve, hogyan folytassa a nyomozást. Városszéli terület volt ez, kis forgalmú hely, a bankon és a laktanyán kívül csak pár emeletes házak sorjáztak egymás mellett, katonák is csak elvétve látszóttak, főleg a takarodó után. A bank bejáratánál sült gesztenyés kályhája állt elhagyatva, látszott, hogy nem sütöttek benne aznap. Se egy újságos, se egy gyorsétterem.

Míg Emily fejét törte, hogyan álcázhatná magát, villogó kék lámpával Joe Hoskins állt meg mellette egy rendőrautóban. A főnöknő cége jó kapcsolatot ápolt a rendőrséggel, ez a nyurga, kócos, jóvágású fiú volt a tulajdonképpen összekötőjük. A következő utcasarokhoz parkolt, ahová a lány nemsokára követte.

– Mi újság? – kérdezte, mire a fiú felajzva válaszolt. – Már megint egy hullá...!

A város másik végében, egy P+R parkolóban találtak rá előző nap. Két napja fekhett ott. Külsérelmi nyomok nem akadtak a testén, ezért a boncoló orvos kíváncsiságból előre vette a sorban.

– Képzeld csak, a halál oka sült gesztenye! – vágta ki Joe. Az illető gyomrában több szem is volt a gyümölcs-

ből, nyelőcsöve és szája pedig összeégett. Valószínűleg megfulladt a lenyomott forró gesztenyéktől.

– Micsoda halál! – borzadt el a lány. – Tudni lehet már, ki az illető?

– Még nem hivatalos, de Scarpetti szerint ismerős valamelyik bankrablásból... most néz utána pontosan, de az biztos, hogy rovott múltú – biggyesztette le Joe a száját.

– Nem dolgozott esetleg ezen a környéken? Üres a sült gesztenyés standja... – nevetett Emily, de közben azt gondolta, próba szerencse. – Kérj egy fotót róla a telefonodra, hátha... Akár én is beállhatnék a helyére, amíg a tábornokot figyelem... tényleg, Joe, nézz utána, kinek a nevére szól az engedély?

– Hé, Cica, van ám nekem saját melóm is...

– Jól van, majd visszaadom, nyugi.

Együtt várták meg, hogy a fénykép a telefonba töltődjön, azután a fiú bement a bankba érdeklődni, a lány pedig, igyekezve minél kevesebb feltűnést kelteni, tovább ődöngött a kapu környékén. Nem kellett sokáig várnia, a rendőr kirobogott az épületből, s az egyik kapualjba állva gyorsan közölte:

– Talált, süllyedt, te mázlista! A pasas itt árult gesztenyét egy ideje. Most mennem kell, de később visszajövünk, alaposabban kikérdezni az alkalmazottakat – azzal elsüvített.

Emily furcsállta a dolgot. Miért árul egy bankrabló gesztenyét? Aligha abból akar megélni. Ráadásul egy városszéli mellékutcában. Igaz, itt a bank és a laktanya, de a számításba jöhető vevők száma túl alacsony. Hacsak nem másra szolgál ez a munkahely... Vajon lehet-e kapcsolat a tábornok és a gesztenyés között? Talán a rablott gyémántokat ő közvetítette... Miből áll a gesztenyébe belenyomni egy gyémántot?

Ezért toporog hát Emily ma a sarkon, gesztenyesütőnek álcázva magát. Este a tábornokot hazáig követte, aztán hajnalban beszerzett minden szükséges hozzávalót. Vevője eddig nem sok volt, amint azt várta is, de most, ebéd után kicsit megélénkül az utca, a bankból néhány dolgozó kicselleng. Fel is húzza orráig a pamut garbó nyakát, nagy, fekete szemüveget tett fel, arcából alig látszik valami. Hangját is férfiasra mélyítette. Fiatal, közlékeny ember áll meg a standnál mosolyogva.

– De jó, hogy újra itt van! Kérek egy zacskóval... Remélem, most már többször látjuk, mint eddig!

Emily örül, hogy összetévesztik elődjével, de csodálkozik, hogy érti ezt? Kiderül, a halott gesztenyés csak a hét bizonyos napjain, és akkor is csak takarodó ideje körül volt megtalálható. Hosszas töprengés és biztatás után tisztázzák, hogy mindig kedden és csütörtökön. A lány erősen töri fejét, míg kisüti, a főtiszt is kedden és csütörtökön volt az üzletben! Véletlen ez, vagy szándékos?

Telik a délután, a lány már csaknem bezárja a boltot, amikor a tábornok robog ki a kapun, és... hoppá, igen, egyenesen a lányhoz siet.

– Adjon gyorsan egy zacskóval, ha van még, kedveském! Imádom a gesztenyét! – És ujjait fújkálva, görgetve a forró szemeket, nagy élvezettel kibont egyet és szájába dobja. – Tudja, így, forrón a legjobb... meg nem értem azokat, akik kihűtve, vagy isten őrizz, nyersen veszik... – és Emily meghökkent kérdésére nagyban bizonygatja: – de, de, nyersen. Hiszen magától is vettek... láttam!

– Mit látott? – kérdezi óvatosan Emily.

– Kit, kedveském, kit. A bankigazgatót – bök a bank-épületre. – Mindig nyers gesztenyét adott neki. Úgy félt az igazgató úr, nehogy a tüzes lapra essen, hogy külön zacskóban, előre csomagolva hozta neki... láttam.

Emily nem vitatkozik, jár az agya. De máris összekapkodja a holmiját, mert a tábornok int várakozó kocsijának, és beszáll, a lány pedig rohanvást követi. A klubba megy ma. Míg odaérnek, van min gondolkodnia. Különösen azután, hogy Joe jelentkezik a hírrel, az elhunytat jól ismerik a nyilvántartásban, több kisebb balhéban vett részt, közös börtönben ült az ékszerbolt alkalmazottjával. Ismerték egymást.

– Most tudtam meg, hogy több üzlet tett bejelentést eltűnt gyémántokról. Régebben folyik a móka, mint gondoltuk – mondja a fiú. – Ja, és még egy: a gesztenyes-

stand engedélye más nevére szól, a tulaj már öt éve meghalt. A standot engedély nélkül használta az áldozat.

A klub dolgozóinak kevés ideje és kedve van Emily kérdéseire válaszolni, de megnyílnak a szájuk, amikor a lány átöltözik, felkap egy egyenkötényt, és beáll a pincéreknek segíteni. Hogy a göncöket levette magáról, senki sem ismerné fel. Ahogy lemegy a nagy roham, szívesen válaszolgatnak, ám most sem derül ki a tábornokról semmi lényeges. Emily később a bankigazgatóról kérdezősködik, aki szintén a klub tagja, egyik asztalnál most is ott ül. Egy pincérnő gúnyosan mondja:

– Na, látod, az egy szemét alak. – A faggatózásra kiböki, a férfi nemrég leejtett egy zacskó gesztenyét. A szemek szétgurultak, és ő segíteni akart összeszedni, de a férfi ráordított és elzavarta onnan. – Képzeld el, maga mászkált négykézláb a padlón, és bujkált az asztalok alatt, amíg szedegette. Mintha aranyból lennének! Azóta nem is megyek oda kiszolgálni, ha lehet. Velem ne beszéljen így senki, még ha bankigazgató is!

– És kivel szokott társalogni?- ráncolja homlokát Emily.

Az igazgató társadalmi helyzetéből fakadóan széles körű ismertségnek örvend, a klubban is tárgyal kölcsönügyeket, ez a kérdés tehát nem vezet sehová, így Emily a gesztenyékre próbálja koncentrálni emlékezetüket. Utolsó percben valakinek felrémlik, hogy látta, amint egy zacskóval átad a holland katonai attasénak.

– Nem tudták, hogy nézem őket – szégyenkezik a fiatal pincér. – Kilestem a szuterénablakon, mikor a hűtőt kellett kimosni és pont előttem beszélgettek...

A katonai attasé hetente kétszer teszi meg az utat a csatornán oda-vissza, derül ki a továbbiakban. Őt lebuktatni már csak részletkérdés – gondolja elégedetten Emily, és amíg Joe-nak telefonál, kiáll a klub tengerparti korlátjához. Hajadonfőtt támaszkodik, hosszú, szőke haja diadalmasan lobog a tengerparti hideg szélben. Lesz miről beszámolni a főnökasszonynak, ha felébred a kómából. Hogy pontosan ki ölte meg a szállítót és miért, az pedig már a rendőrség dolga lesz. Az ügy megoldva.

Mert kedves olvasók, a szőke nők titka az, hogy többnyire festett szőkék ám...!

Zöld aventurin

Mit keresek én itt, gondolja keserűen a szőke Betta, ahogy lázadozva földre csúsztatja az oxigénpalackot.

Érezte már otthon is, hogy nem kellene eljönnie Tonyval ebbe a zord világba, be kell látnia, nem egymáshoz valók. A fiú egy nagymenő virginiai pénzeszsák gyereke, aki megszokta, hogy minden kívánsága teljesül, és úgy formálja az életét, ahogy akarja. Őt akarta, a szerény kis tanítónőt, hát megkapta. Tessék. Eljött vele a nepáli alaptáborba, de innen aztán egy lépést sem hajlandó tenni tovább. Nem, és nem. Sosem szerette a havat, a hegymászást, fél a szikláktól, a vad ormok neki nem a szabadságot, hanem az életveszélyt jelentik. A palack nélkül már háromezer méteren légszomja van, nemhogy ötezren, és utálja, hogy vécére menéshez egy egész ruhatárat kell lehámozni magáról.

Tonynak hiába jelezte félelmeit, az csak kinevette. Egyszerűen el se tudta képzelni, hogy Betta másképp gondolkozzon az ő csúcshódító szenvedélyéről. Amikor kérte tőle, hogy repülőjegyet Nepálba csak magának vegyen, ő otthon marad inkább, dühbe gurult, hogy a lány szinte félt tőle. Hát ez a szerelem?

Végigcsinálta vele nyáron – kelletlenül – a Sziklás-hegységben a klimatizációs gyakorlatokat, még hazudott is a fiúnak, amikor annak váratlanul haza kellett utaznia, és egyedül hagyta. Azt füllentette, hogy távolléte alatt

sziklamászó leckéket vesz egy párat. Dehogy szenvedett ő hegyoldalon, inkább eljárt a környékbeli múzeumokba addig! Na, tessék. Hazudott neki. Hát szerelem ez? Becsapni a másikat?

Mi lenne később, ha összeházasodnának?

Pedig azért csinálta végig. Ebben reménykedett. De milyen ostoba liba ő. Miért kell neki férjhez menni? Csak azért, mert mindenki azt mondta, milyen szép pár? Miért kellene neki egy olyan fiú, akivel ennyire különböznek egymástól? Tony a sportokat, férfias játékokat, drága motort, autókat szeret, bömbölő hangzavart, kipukkadásig evés-ivást. Ő a könyveket, művészeteket, tengert, meleg csendet, együtt hallgatást, tavaszi szellőt. Más-képp gondolkodnak, folyton veszekszenek. Mire jó ez?

Ha nem volna babonás, nem lenne itt. Tulajdonképpen az előjelek miatt szánta rá magát az útra, és arra, hogy még ne szakítson Tonyval, nem azért, hogy lássa a Himaláját. Amikor tavaly a huszonötödik születésnapját ünnepelte, kapta az első jelet, és gyorsan utána a többi. Tonyval akkor sétálni mentek a tengerparti plázsra. Mindenféle színes bódé áll ott, halvendéglők és kis vidám park. Ott szólította meg egy vén indiai nő, egyik cifra bódé ablakán kikurjantva.

– Ide, ide, kedveském! Hadd mondjak jövőt magának!

Nem hisz az ilyesmiben, még szép, hisz tanárnő, ráadásul matekot és fizikát tanít. De a körülmények, a nevetgélés moraja, a napnyugta és az utána leszálló

sejtelmesség, a csiklandó izgalom, hogy miként alakul az élete, Tonyval, vagy nélküle – rávették, hogy beleegyezzen. Zöldet látok, mondta akkor a jósnő, sok-sok zöldet. Nagy hegyeket, nagy utazást. Szerelmet.

Szerelmet, na hiszen... Hát szerelem ez?

Utána vendéglőbe vitte a fiú, gyalog sétáltak oda, mert nem volt messze. Az úton megbotlott a túsarkúban, egy boltos kapta el, mindjárt rá is kezdte, ajánlhatok egy szép gyűrűt a szerelmespárnak? kérdezte mosolyogva, gyönyörű, zöld aventurin kővel, az illik a kis hölgyhöz! – de Tony úgy tett, mint aki nem hallotta, és ő először érzett pici szúrást a szívében. Már harmadik éve udvarolt neki.

Némán mentek tovább, a fiú nem is esett zavarba, csak az étteremnél álltak meg, aminek Zöld kasmír volt a neve – újabb jel. Vagy a fiú ötletessége, mert mit ad isten, csodaszép zöld kasmír sálát kapott tőle ajándékba, az indiai minta kacsai arany szálak között tekergőztek a puha anyagban.

Tulajdonképpen csalódás volt, azt hitte, a fiú végre megkéri a kezét.

Még vissza is ment másnap, megnézte jól a szépséges gyűrűt, az ékszerész sejtette megnyúlt ábrázatából, hogy nem vásárolni ment, de mesélt neki az ásványról. A kedvelt féldrágakő színét a krómcscillám adja, ami legtöbbször zöldes, de a csillámpikkelyek lehetnek fehérek, sárgák, sőt kékek is, attól függően, honnan származik a

kő. A zöld Indiából, Nepálból ered, Neve az olasz a ventura – sors szerencse szóból származik, mert a XVII. században, a híres muranói üveggyárban, egyszer véletlenül rézreszelék került az üveg masszába, s amikor kihűlt, egy csodálatosan csillogó üveget kaptak. Ez a csodálatosan csillogó üveg megtévesztésig hasonlít az aventurinhoz.

A köszöntő ital is zöld volt az étteremben, zöld színű koktél. Végül pedig beültek egy moziba, ahol a Sült zöld paradicsom című filmet adták. Nem tudta, mire ez a sok zöld, mire figyelmeztetik, csak azt sejtette, hogy ezek jelek. És pár hétre rá jött Tony a tervével, hogy megmászna az Everestet, pláne oxigénpalack nélkül, Betta meg kísérje el, ő fizeti.

Rögtön nemet mondott, de a fiú szívósan erősködött, és a lány minden ellenkezését leszerelte. Betta végül is csak azért jött el idáig, mert a jósnő nagy hegyeket, nagy utazást jósolt neki. De a szerelem... az elmúlt közben.

Mit keresek én itt? Hiszen még az Everest sem látható az alaptáborból... Most végképp szakítok Tonyval, határozza el Betta, és kesztyűjét felkapva máris a fiú után indul, aki a nagy, közös ebédlőszátorba ment a többi mászóhoz. Kilép a sátorból és behúzza a zipzárt, amikor megmozdul a föld.

Mélyről jön a robaj, hogy a gyomor is beleremeg. Megemelkedik a hó, mint a paplan, majd visszasüllyed, és a mintegy két perc örület utáni látvány sokkoló: felborult, szétszóródott sátrak, zsákok, palackok közül

kecmergő emberek. Többen az épp indulni készülő helikopter felé botorkálnak, de már nem érik el: az orom felé kijelölt út eltűnik a lezúduló lavinában. Zúg, robog a rémes, hideg hó a hegycsúcsról, és betemet mindent, eltűnik az ebédlő, a színes jelzőzászlócskák, az emberek, csak néhány szerencsés fekszik a hó tetején, a szétszórt csomagok közt.

Az ő sátruk távolabb áll, egy kisebb, kiugró szikla alatt. Betta bakancsától öt centire van a lavina széle, nem is akarja elhinni, hogy életben maradt.

Órák múlva lázas munka kezdődik, hamarosan helikopterek köröznek, serpák és teherhordó állatok érkeznek a legközelebbi hegyi falvakból, megindul a mentés szervezése, az életben maradottak és halottak felkutatása. Akik a hegyet éppen most mászták, nem maradtak meg, és az alaptáborban is sok a halott, a sebesült. Tony is eltörte a lábát, Betta ápolja, amíg egy helikopter el nem szállítja Katmanduba, kórházba. Most nem tud vele szakításról beszélni.

A járóképeseknek a papucsos, fejhámos, rövidbotos serpákkal gyalog kell lemenni Lukláig, ahol repülőre szállhatnak a főváros felé, ami vagy tizenkét nap gyaloglást jelentene repülő nélkül, és egy nap buszozást. Betta még odafönt, induláskor kapott egy öszvért az egyik serpától, Kantortól, mert félt a jak hátára ülni, így két falu között, a szűk hegyi utakon csak a táj fenséges zordságával van elfoglalva, az állat magától kerülgeti a lehullott szikladarabokat.

Lukláig több buddhista hegyi falun, függőhidakon kell keresztülvágni. Kövezett úton járnak, de a rengés mindenfelé otthagyta nyomát. Utórengések is akadnak, egyiknél Betta leesik az öszvérről, úgy tántorog négykézláb, mintha részeg lenne, cukkolják is utána hahotázva, hogy sok volt a jakvajas teából. A lány nagyokat nevet, tulajdonképpen a rengés óta most először érzi jól magát az országban...

A jelek sem maradnak el, egyik völgyben aprócska tengerszem pihen, zöld, mint a fű selyme, partján Betta éles szeme érdekes kis zöld kavicsot fedez fel a hegyomlás eredményeként lezúdult görgetegben. Elteszi emlékébe.

Lehetetlen tovább gyalogolni, ha romba dőlt házak, síró csöppségek mellett visz az út, több turista becsületbeli kötelességének érzi, hogy segítsen közben a romeltakarításban, mentésben, ki itt, ki ott marad le. Lukla előtt, a második faluban él Kantor és családja. Megtermett, szálas, becsületes arcú ember, kicsike feleségéből viszont nem nézni ki öt gyereket, pedig ennyi szaladgál és hordja odébb összedőlt házuk romjait. Mikor a lány tudakozódik Tonyról, értesül róla, hogy napokra lezárták a katmandui, egyetlen nepáli nemzetközi repteret, mert a humanitárius segélyek elárasztották, hazautazásra most nem is gondolhat egy darabig. Így hát Kantorékkal marad, takarítja ő is a romokat. Lassan ide is megérkeznek a távolabbról jött csapatok, segélycsomagok, hozzátartozók, szaporodik a dolgos kéz.

A serpáknak nincs televíziójuk, rádiójuk, fürdőszobájuk, ruhájuk is kevés. Esténként a jetiről mesélnek Bettának, arról, hogy a hegyek, sziklák, vizek szellemében hisznek. A jeti a hegyek istene, aki éjszakánként jár le, és krumplit eszik a faluhoz közeli földeken. Bár népmesékben riogatják vele a gyerekeket, nem félnek tőle, inkább tisztelik. Az Everestet az univerzum anyjának nevezik.

Ahogy egy reggel a lány kibámul a ház egyetlen be-
rakott ablakán, új arcon akad meg a tekintete. Az is észreveszi őt, úgy kapcsolódik össze a pillantásuk, mintha régi ismerősök lennének. Magas, barna, jóképű fiú, szorgalmas és ügyes, mint kiderül, Indiából jött. Amúgy utolsó éves egyetemista, aki az alaptáborba érkezett volna, de a katasztrófa megghiúsította terveit, és látva a helyzetet, felajánlja segítségét. Remekül beszél angolul, tökéletesen megértik egymást.

A szeme zöld, mint a tengerszem. Mint a zöld kavics, amelyről Kantor hamarosan megállapítja, hogy gyönyörűség
és aventurin. Ebből lesz Betta eljegyzési gyűrűje.

Arc az ablakban

(Kriminovella-paródia)

Éjjel. Ködösen párállott, ismeretlen környék. Hazafelé vánszorogtunk, lekéstük az utolsó villamost.

Villamos csikorgott. Mire összerezzenem, már ott volt mellettünk, mint fénysugár tűnt elő, mégis sötétséget láttam benne.

Megállt, ajtóí kinyíltak, lámpái kigyúltak.

Lábam már a lépcsőfokon volt, amikor a vezető arcára néztem. Csupa csont, halotthalvány arcában szemei vörös golyók, szája késpenge.

Hátratántorodtam, barátnőm lábára, aki tuszkolt előre.

Balsejtelmektől gyötörve pénzt nyújtottam felé, nem mozdult. Barátnőm megszeppent, hallgatagon ültünk, néptelen kocsiban. Becsukódó ajtók, rázkódva elindultunk.

Mielőtt kialudt a lámpa, megpillantottam egy arcot az ablaktükörben.

Saját arcom volt!

Barátnőm is elborzadt.

Ő is a saját arcát látta!

Igaz valójában!

Az én Keresztem

Az én Keresztem nem egy hideg-rideg, kemény feszület volt, ami a nyakakban lóg – bár, hogy a nyakamon lóg, sokszor éreztem fiatal lányként, amikor nem engedtem el moziba este az esedékes udvarlóval, vagy beült mellém a szobába beszélgetni, mint egy ódivatú társalkodónő. Bizony fújtam rá mérgesen magamban, de nem szólhattam, hiszen a saját lányát sem hagyta magára, amikor az férjes asszonyként odahozta hozzánk egy kollégáját, akivel összebújva súgtak-búgtak volna a cserépkályha mellett. Első alkalommal gyanútlanul szívélyesen tessékelte be az úriembert, de másodszor már összevonta a szemöldökét, és ha neki ki is kellett mennie a konyhába, beküldözgetett engem mindenféle mondvasinált ürüggyel, végül kerek-perec megmondta a lányának:

– Ide többet ne hozd az udvarlóidat. Van neked férjed, rendes, becsületes ember, nálam nem fogsz cicázni senki mással!

Nagy bérház ötödik emeletén laktunk, a félemeletet nem számítva. Pedig azzal is számolni kellett, főleg, ha a lift elromlott, márpedig ez előfordult néha. Ilyenkor otthon maradt, vagy ha úton volt, feltelefonált a házbeli trafikból a második szomszédnak, aki rendelkezett a hőn áhított készülékkel, és megkérte, ugyan szóljon át nekem, vigyem elé a hokedlit.

Én leszaladtam a földszintre, karon fogtam, és szép lassan, húzva-tolva-segítve, minden emeleten kifújva magunkat, megpihenve, megmásztuk a lépcsőházat. A lakásban aztán vizet vittem elé a kislavórbán, és beázattuk, beborogattuk megviselt, dagadó oszloplábait. Hisz idős ember volt, betegeskedő szívvel, de én még nem tudtam, mit is jelent, milyen testi nyavalyákkal jár együtt az öregség, mert a fiatalság mindig is a maga csip-csup bajaival van elfoglalva.

Keresztnek volt mire betegnek lenni. Nagyszülei pogrom elől menekültek Bécsbe, ahol új életet kezdhettek a Monarchiában., gyerekeik születtek – de mire Kereszt szülei is megállapodtak volna, már az ő leánykorában, kitört az első világháború. Elhullt, megritkult a legények színe-virága, az asszonyoknak kellett helytállni családban és azon kívül is, minden nehéz helyzetben.

Kereszt Budapesten lakott, ide jött férjhez, itt születtek meg gyermekei. A férj szépen ívelő banki karrierjét nem zavarta meg a világgazdasági válság, de nyugtalanító hírek bőven akadtak. Zsidótörvények, nacionalista mozgalmak, fasizálódó Németország borzolták a kedélyeket újabb és újabb félelmeket keltve. A tizenkét szobás lakásban élő lipótvárosi úriasszonynak is gondolnia kellett a jövőre, még ha férje már a bank igazgatójává lépett is elő. Tíz alkalmazottat foglalkoztató cukrászdát üzemeltetett hát az Astoriánál, míg lányai végezték a polgárit.

A cukrászdában megfordult a nagyváros krémje, bankárok, ügyvédek, diplomaták. Volt, akit névről ismert, volt, akit látásból. Előbbiek közé tartozott az a svéd követ, aki kalaplevéve, kézcsókkal üdvözölte, s aki később, holtában is világhírré tett szert zsidómentő tevékenysége révén. Ez a svéd úriember adott Keresztéknek is megbízható papírokat, amikor a következő háború szelei fújdogáltak, s az emberek egy része nagyon lealjasult.

Ekkorra a gyerekek elvégezték az iskolát, leérettségiztek. De nem kellett papír mindhármuknak, mert a legidősebb lány még időben elhagyta az országot, teljesen véletlenül.

Volt ugyanis egy csámpás, hullámos hajú udvarlója, régi dzsentrifalád üdvöskéje, akivel már az eljegyzés is megtörtént, az esküvő időpontját is kitűzték. Többek között egy nagy hibája akadt ennek a fiatalembernek, szerette játszani a janit, látogatni a mulatókat, abból pedig Pesten a háborúk között akadt elegendő. A mulatókban persze tánckar van, és dizőz, szeparé és pezsgő... Mondjam tovább?

Az ismerősök összesúgták-pletykálták, hogy Dezsőke javában csapja a szelet a kor búgó hangú, fekete hajú sztárjának, és esze nélkül költi rá a pénzt, amely, mint egy dzsentrinél sejtethető, véges. Márta ugyan nem akarta elhinni először, de aztán meggyőződött róla saját szemével, és akkor az idegösszeomlás hatásán, vérző szívvel kidobta a vőlegényt, aki végül két szék közül a földre

esett. A család összeült, és mint ilyenkor lenni szokott, vérző szívet gyógyítani az utazást javasolta. Így hát Márta összekapolt és Amerikába ment távoli rokonokhoz, ahol aztán élete folyása gyökeresen más regény medrébe terelődött, mint ha itthon maradt volna. Nemzetközi jogászként, grófnéként, megbecsülést, szerelmet szerezve halt meg, élete végéig támogatva az itthoniakat. Talán így kellett ennek történnie, talán így menekült meg Auschwitztól, gázkamrától, ostromtól, hogy később aztán rokonainak támogatója lehessen. Tán még köszönettel is tartozna a csámpás szépfiúnak.

Kereszt még az angolkisasszonyokhoz járt iskolába, ennek és családi eredetének következtében perfekt beszélt németül, akárcsak Pali bácsi, a második férje. Az első, a bankár, tüdőgyulladást kapott a háború alatt, és három hónappal a penicillin behozatala előtt fejezte be életét. Ha nem akarták, hogy tudjam, miről folyik a szó, mindig átváltottak németre, márpedig politikáról, háborúról, Rákosiról, kitelepítésekről, azaz veszélyes dolgokról szinte soha nem tárgyaltak előttem. Nézegetem az angolkisasszonyoktól származó, megsárgult pergamen bizonyítványt, melyet Kereszt dédanyja részére állítottak ki 1864 februárjában, s amely ékesen bizonyítja, hogy Blau Jenni kisasszony magyar és német nyelven kívül francia nyelvből is jelesre áll, és a női munkák mellett számvetés, írás, rajz, valamint természetrajz, földrajz és magyarok története tantárgyat tanul az iskolában. Ezeket a tárgyakat tanulta Kereszt is, téved tehát, aki azt gondolja, az angolkisasszonyok intézetében csupán horgolni, és táncolni meg zongorázni tanultak a lányok.

Később azután államosították a cukrászdát. Egyik nap még árulták a süteményeket, másnap hivatalos emberek megszállták a boltot, lehúzták a redőnyt, szélnek eresztették a személyzetet, Kereszt ott állt megfürödvé. Tizenkét szobás nagypolgári háza az idők folyamán Jókai utcai, négy szobás lakássá töpörödött, ami a körülményekhez, a háború utáni lakáshiányhoz képest még főúri elhelyezkedést jelentett. Aztán a négy szoba is összezugorodott, lett belőle kettő, a Mester utcában. De soha egy árva szóval nem panaszkodott sorsra vagy kormányra, sem akkor, sem később, pedig egy darabig Pali bácsi nyugdíján kívül nemigen volt más bevételük, csak amit Kereszt összeügyeskedett. Valahogy mégis nagy háztartást vitt.

Kereszt imádta az élet sűrűjét; nagy kedvvel, bőven osztogatva tanácsait, mélyen együtt érzett a panaszkodóval. Abból pedig kijutott bőven, hiszen otthon praktizáló ügyvéd férje klienseivel ő is találkozott. A háború utáni élelmiszerhiány idején aztán jól jött ez az ismeretség, Kereszt gyakran utazott vidékre csereberélni. Pali bácsi kliensei módos gazdák voltak a faluban, akiket a Rákosi rendszer kuláknak tekintett; több földjüket elvették, és elszenveték mindazt a hátrányt, amit akkoriban ez a minősítés jelentett. Ahogy enyhébb szelek kezdtek fújdogálni, ők is ügyvédhez fordultak tanácsért, és ki más lett volna az, mint Pali bácsi? Kereszt, mint praktikus asszony és élelmes feleség, rögtön megtalálta ennek a kapcsolatnak minden előnyét: az ügyvédi fizetséget természetben kérte, később pedig, ha külföldre utazhatott Mártához, látogatóba, az ott

vásárolt holmiknak talált jó piacot itt, összebarátkozva közben a fél faluval. Muszáj volt ügyeskedni, ha enni, élni akartak.

Kereszt mindig számos bőrönd kíséretében érkezett haza, lánya összevásárolt neki mindenféle ajándékot, aminek jó hasznát vették, hiszen itthon a valutahiány más hiányokat is eredményezett. Óriási keletje volt a kávénak, a divatos ruháknak, italoknak, a pesti nők nagy része a nyugati rokonok által küldött csomagokból, vagy az IKKÁ-nál² beváltott utalványokból öltözött és kávézott, csereberélt és csencselt. A hiánycikkek világában éltek, amikor a kabarétréfák is részben arról szóltak, hogy hiába keresünk valamilyen alkatrészt az üzletben. A pesti nők pedig mindig alkalmazkodtak a körülményekhez: a háború után, amikor nem volt elég ennivaló, sokan cserélték javaikat élelmiszerre a vidéken élőkkal. Kereszt is járt csereberélni; férje vidéki klienseinek falujába ment busszal, vitte az iparcikkeket vagy családi ékszereit, és élelemre cserélte. Majd felszállt a Duna-földváról menetrend szerint induló több emeletes, nagy gőzösre, ami a Duna hullámain szép lassan Pestre úsztatta az összekötözött lábú, kosárba ültetett csirkéket, kacsákat, nemkülönben sokszínű, cserfes gazdáikat.

² IKKA – Az IKKA (teljes nevén IBUSZ Külföldi Kereskedelmi Akció) ajándék- illetve segélyközvetítő intézmény volt a Magyar Népköztársaságban, amelynek segítségével a nyugati országokban élő magyarok rokonaiknak illetve barátaiknak ajándékcsomagot vagy pénzt küldhettek. / Wikipédia

Istenem, milyen mozgalmas és hangulatos volt az ilyen utazás...! tanúja voltam. Elcsíphettem a beszállás izgalmát, a sokszoknyás, fejkendőss asszonyok várakozó tülekedését, a libák szatyrokból, kosarakból kibámuló fejforogatását, méltatlankodó gágogásukat, s ahogy elfoglalták helyüket az asszonyok, a hajókolomp méltóságteljes zendülését induláskor... Sok piacozó kofa tette meg ezt a néhány órás utat, tömve volt velük mindig a hajó fedélzete, ki tudja, miért szüntették meg idővel ezt a járatot.

Ahogy enyhült a pénzügyi szigor, az IKKA csomagok után pénz is érkezett időnként, és könnyebben éltek, legalábbis úgy tűnik, nem voltak filléres gondjaik. A bank ugyan a legrosszabb árfolyamon váltotta a valutát, de a kapott pénz még így is jelentős összegnek számított, így tudta Márta segíteni az édesanyját. Azon kívül a látogató útlevelelnél nem számított a három éves megkötés; akár évente utazhatott valaki, ha megkapta az ablakot, s Kereszt életkora miatt többnyire meg is adták.

Ne higgye senki, hogy földhözragadt, sekélyes gondolkodásúvá tették a szűkös évek. Pali bácsi, a férje rendkívül konzervatív, ugyanakkor rendkívül demokratikus embernek született, és megvolt a kellő intelligenciája és szerénysége ahhoz, hogy ne más ember lenézése vagy elnyomása árán szerezzen elismerést és tiszteletet. Soha nem volt köztük alá – fölérendeltségi viszony, társak, partnerek voltak gondolkodásban, társalgásban is, akárcsak első férjével. És a nagyvilági társaságban sem szorult a perifériára. Német tudása, élénk képzelőereje, vitalitása és jó kedélye révén úgy Márta gróf férjével,

mint a bécsi vasútállomás hordárával, vagy a szomszédos szálloda igazgatójával élvezetes eszmecserékbe bonyolódott. Mákos, ritka haját paróka alá rejtve, elnehezült testét lassan cipelve örült az élet apróságainak, és ezt az örömet másoknak is képes volt átadni.

Később második férjét is eltemette. Szép kort ért meg, lánya jóvoltából már nem voltak anyagi gondjai. Unokái megnőttek, éltek a maguk életét, nem sokat látogatták, mégsem volt magányos soha, egy percre sem. Mindig volt körülötte, aki szerette, tisztelte. Társaságban halt meg.

Mindig Keresztnek szólítottam. Oly sokszor fordult elő, hogy én is megszoktam, így a titulus rajta maradt. Mindenkinél, mint keresztlányát mutatott be három éves korom óta, sokkal egyszerűbb volt így elmagyarázni másoknak, miért is vagyok náluk. Mert különben furcsállták volna, hogy a kertszomszédból egy idegen gyereket magukhoz vettek felnevelni vénségükre, csak úgy...

Nagyszívű, víg kedélyű, bolondozós volt az én Keresztem. Mi másért vett volna magához...?

Franzstadt

A hatvanas években franzstadti lettem. Így emlegették, svábos-németesen a Ferencvárost akkoriban. Egyik lánya házasságkötése ugyanis azzal járt, hogy nevelőanyámék két kis lakásra cserélték a Jókai utcai nagyot, hogy a Mester utcában zsúfolódjunk be egy modern garzonlakásba. Aztán innen gyorsan költöztünk tovább a Haller téri templom közelébe, mert ez a lakás rettentő kicsinek bizonyult hármunknak és az emlékeknek, melyeknek nagy részét alkották a csodálatosan faragott régi bútorok; ezekhez nevelőanyám makacsul ragaszkodott. Egymás hegyén-hátán zsúfolódott mindenünk, egyértelmű volt, a helyzet nem tartható sokáig, ez a lakás csak átmeneti megoldás lehet, bár a ház színvonalas volt, ritkaságnak számított, hogy saját kapukulcsot adtak, és a kaput nappal is zárva tartották. Nem mintha erre olyan nagy szükség lett volna; sokakat fog el nosztalgia az akkori közbiztonság után. Minden esetre nem mentünk messzire, és ez jó döntés volt érdekeimet figyelembe véve, mert közel esett az iskola, csak egy megállót kellett utazni a villamoson.

Az új ház nyolcas formára készült, középső részén volt a gyakran elromló lift, mögötte a „cselédlépcső”. A nyolcasok közepén keramitkockákkal kirakott udvar, az emeleteken körbefutó függőfolyosó, makacs fekete vasrács-virágokkal ékesítve. Középső, hátsó részére még egy emeletet húztak a hatodik fölé, ide csak a cseléd-

lépcsőről lehetett feljutni. A mosókonyha kapott helyet benne, eleinte mi is használtuk, párálló gőzfelhők törtek ki ajtaján hideg időben – később a Patyolat, majd a mosógépek átvették szerepét, üresen árválkodott, bár néha valaki átmenetileg berakta feleslegessé váló kacatjait.

Ez a mosókonyha örökre felidézi egy öregasszony emlékét. Hófehér haja alól világoskék szemek néztek a világba reménykedve, puha barackarcára pihés, mély ráncokat vont az idő. Zsoldos néninek hívták őt, aki a mosást intézte még a Jókai utcában, s a lakáscsere után változatlanul eljárt hozzánk. Kikönyörögte, hogy maradjon, és élete végéig, eleinte többször, később kevesebbszer – ahogy bírta – hűségesen elcsoszogott reggelente télen – nyáron a Teve utcából, Angyalföldről, amit sokan lenéztek a gyakori verekedések miatt, s amit éppen ezért Zsoldos néni Csikágónak nevezett, mint a Lipótvárosiak a maguk területét. Prolik laktak itt, akár Csepelen, vagy a Ferencvárosban, vagy éppen az épülő József Attila lakótelepen. Érdekes, hogy sokáig szent borzadállyal emlegették ezeket a környékeket, ugyanakkor késő este is nyugodt lélekkel járt arra mindenki, ha úgy hozta a sors.

A mi környékünk sem volt éppen úri negyed. Közel laktunk a Gát utcához, ahol a háború előtt József Attila tengette életét családjával, és közel volt az Illatos út, a Vágóhíd utca, – amik ugye már nevükben is hordoznak egy baljós tartalmat. Mégsem emlékszem olyan esetre, hogy egyszer is rossz szagokat éreztünk volna, vagy bármi módon zavartak a környékbeli üzemek. Pedig

közelünkben volt a malom, a Zwack – gyár, a csokoládégyár is. József Attila és a háború óta amúgy is nagyot változott a környezet, az emberek.

Zsoldos néni eleinte csak mosott ránk, aztán később mindenestül lett. Gyönyörű tiszta fehér haját valami madzaggal felkötötte a feje tetejére, ha megérkezett, kötényt kötött, és nekilátott a munkának, meg a zsörtölődésnek. Örökké hallatszott dörmögő lamentálása, ahogy mondja-mondja a magáét, panaszolja menyétől elszenvedett sérelmeit, sorolja fia elpártolását – ez volt életének nagy fájdalma – s közben görnyedt hátával kis sámlin ülve pucolja a zöldséget. Talán azért szeretett annyira hozzánk járni, mert végre kibeszélhette magából bánatát, nevelőanyám pedig imádta az élet sűrűjét; nagy kedvvel, bőven osztogatva tanácsait, mélyen együtt érzett a panaszkodóval. Szegény asszony nem sok pénzt kaphatott munkájáért, mert egy darabig nevelőapám nyugdíján kívül nemigen volt más bevételünk, csak amit nevelőanyám összeügyeskedett. Valahogy mégis nagy háztartást vitt.

Együtt főztek és takarítottak, hozzá fűződnek a hatalmas nyár végi befőzések emlékei is. A Haller téri piacra jártunk nagy kosarakkal, és lihegve, gyakran megpihelve hurcoltuk haza kilószám a kajszibarackot, zöldséget, uborkát, amik ügyes kezeik alatt fenomenális befőttökké, lekvárrá, savanyúsággá változtak. Nevelőanyám kötényt kötve parancsnokolt a konyhában, és hol ezt, hol azt hozatott a spájzból Zsoldos nénivel a főzéshez, kevergettük hatalmas fazékban a lekvárt, majd

újságpapírok közé forró vízbe beóvataskodtuk a megtöltött, lezárt üvegeket dunsztolni.

Lakásunk a hatodik emeleten volt, de hivatalosan csak „az ötödiken, a félemeletet nem számítva”. Hogy az elsőt miért hívták félemeletnek, mind a mai napig nem világos, valószínűleg valamilyen háború előtti adómegkezdési okai voltak. De ugyanilyen érthetetlen az is, miért volt számunk a tizennégyes; az emeleten ugyanis tizenhárom lakást építettek – ezt meg a tizenhárom szám iránti babonával lehet magyarázni. Ez a babona kezdettől megvolt: nem mi találtuk ki a számcserét, az ajtóra már építéskor ilyen számtáblát erősítettek. Polgári lakás volt.

Ha szerencsénkre működött a lift, csengetésre Kertész bácsi, a házmaster kijött szolgálati lakásából a liftkulccsal, és felvitt a hatodikra. Később a gyönyörű virágindás vasrácsok között mozgó konstrukciót már magunk is kezelhettük, de ez jóval később történt, amikor automatizálták liftünket, és saját kulcsot kaptunk. Addig jött a házmaster, és míg felvitt a hatodikra, tárgyilagosan érdeklődött mindennapjaik eseményeiről, és beszámolt arról, amit jónak tartott. Mint házmaster, szinte mindenkiről mindent tudott, átvette az ajánlott leveleket, ha nem voltak otthon – egyes rosszmaájú lakók szerint akkor is, ha otthon voltak – és közvetítette a házkezelőség kívánságait és előírásait a lakók felé. Soha nem tapasztaltuk, hogy szimatolt volna bárki után, – amit rendszer váltás után sokan feltételeztek – bizonyára voltak ilyen házmasterek is, de a mienk valószínűleg nem közülük

tartozott. Ellenben szigorúan fellépett a csend és rend, a lakók nyugalma érdekében, és irgalmatlanul rászólt a szemetelőkre, a folyosófirkálókra. Tizenöt évig laktunk ebben a házban, és Kertész bácsi végig hányta a havat, sepert udvart és utcát, akkurátus rendet tartott szelíden parancsnoki modorban és morgolódva jött este tizenegy után kaput nyitni, ha színházba mentünk. De csak csendesen zsörtölődött, mert – a másik ember iránti empátia miatt, ami kötelező és magától értetődő volt akkoriban – előre bejelentettük neki a késői hazatérés tényét, így fel tudott készülni rá lelkileg.

Talán a borralaló is segített, de akkoriban valahogy kevesebb jelentőséget tulajdonítottak a pénznek, mint a mai felfordult világban, holott kevesebb volt belőle; az eltúlozatlan mértékű önérzet és a tapintat fontosabb volt, s a jövedelmi különbségek sem voltak olyan óriásiak, mint manapság.

Lakásunk ajtaja L alakú előszobára nyílt. Szemben a cselédszoba, amit kisszobának hívtak, majd jobbra fordulva a nagyszoba ajtaja fehérlett elő a hosszú előszoba végén. Innen jobbra nyílt a konyha, melynek saját bejárata is volt a folyosóról, balra előbb a spejz, WC, majd a fürdőszoba ajtaja, melyeknek ablaka az előttünk már nyitott lichthofra nézett, azaz a fölött, a távolba. A nagyszobából nyílt a második szoba, kettejük között meleg sárga színű cserépkályha ontotta téli estéken a meleget.

Sokáig ontotta; ez volt a fő melegforrás. Vaskályhával fűtöttünk jó darabig a többi helységben, a fürdőben is nagy, henger alakú kályha volt, alul a fát rakták be, felette volt a víz, melyet melegített. Hetente egyszer fürödtünk csak, hét közben nagylavórbeli pancsolás járta sparherten forralt vízzel. Ez volt az általános; azt hiszem, még Pesten is csak a nyolcvanas évekre terjedt el igazán a fürdőszoba, televízió és központi fűtés, óriási minőségi változást okozva emberek százazezreinek. A mindennapos fürdés luxusa széles tömegeket léptetett a kulturáltság magasabb fokára, akárcsak a gáz kályhákba vezetése; addig csak a konyhai tűzhely működött gázzal, s az is veszélyeket hordozott magában, mert a lángórt még nem ismerték.

Mindkét szoba ablaka a budai hegyekre tárult fenséges panorámát nyújtva, így az augusztus huszadiki pazar tűzijátékot páholyból szemlélhettük. Előttünk terült el a Vár, a Gellért hegy a Dunával, és messze elláttunk Lágymányos irányába úgy a Duna budai, mint pesti oldalán. Egyedül ezt a panorámát sajnáltam, amikor elköltöztünk onnan.

Pedig szerettem a környéket. Nyári forró napokon bementünk néhány percre a templomba lehűlni, barangoltam a hatalmas, bokros-ligetes Haller téren, lelkesen visítóztam a játszótér hintáin pajtásaimmal, és frenetikus élményt jelentettek az évente – vagy tán gyakrabban? – megrendezett hatalmas búcsúk, ahol a tükrös mézeskalács szív és cifra huszár mellett a festett fakanál is járta: tréfás rigmusokat festettek rájuk, és a legények

nagyokat csaptak vele némelyik lány fenekére, aki tetszett nekik. Mindig nosztalgia fog el, ha meglátom a tükrös szíveket, a törökmézes, grillázsos édességekkel megrakott asztalokat, a nyakba akasztható, színesre festett tészta – láncokat. Felsejlik az a fesztelen jókedv, a hahotázó arcok, táncra perdülő emberek mozdulatai, amelyek minden régi, ottani búcsúra jellemzők voltak – mert tánc nélkül nem múlhatott el a búcsú, már kora délután szólt a zene a hangszórókból, és kiöltözött emberek igyekeztek karonfogva a Haller tér irányába vásárfiáért, táncolni, kvaterkázni, vagy különböző eszközöket beszerezni, mert mindent árultak ott. Sokan ittak bort, vagy sört, de igazán részeg emberre nemigen emlékszem, felhevült, mosolygó arcokra, nyílt tekintetekre, jó kedélyű, boldognak látszó emberekre annál inkább.

A Mester utca más dolgokról is híres volt akkoriban. A körút sarkán, a villamos végállomásánál terpeszkedő, nagy szürke házban lakott a Latinovits testvérek családja, kik közül akkor még csak a legidősebb színész volt ismert és elismert, de nem sok idő múlva már a Bujtor-Frenreisz név is jól csengőnek számított. Ha gyakran vagy megfelelő időben jártak arra, színészeket és színésznőket láthattak, s ez óriási dolog volt a diákoknak abban az időben, amikor színészképeket lehetett gyűjteni és vásárolni a trafikokban, s komoly, pénzt érő cserealapnak számítottak a fiatalság körében az aláírással ellátott kis képecskék. A Pál utcai fiúk üveggolyói már nem voltak divatban. A Hámán Kató út sarkán – ma Haller utca – lakott az egzotikusan szépséges, bűgő hangú Béres Ilona, aki Jókai regényéből, Az arany emberből készített film-

ben játszotta Tímeát, és sok más jó szerepben is láthattuk.

Az az időszak volt ez, amikor feltűnt a magyar filmszínész, és világszerte számtalan kamasznak okozott álmatlan (vagy éppen buja álmokkal teli) éjszakákat Anita Ekberg római, Trevi kútbeli hancúrozása az Édes életben. Az ő képei voltak talán a legkelendőbbek, de a többi csábos pózba dermedt hollywoodi sztár is sokat ért, eleinte Kim Novak, az isteni Lollo, vagy Errol Flynn, később Belmondo vagy Alain Delon. Az iskolai tízpercekben folyt nagyban a cserebere, valamint a gyufacímkek és a papírszalvéták értékelése, – mert azokat is gyűjtöttük, csodaszép szalvéták és rendkívül széleskörű témákat felölelő gyufacímkek cseréltek gazdát. Célszerű elfoglaltságot adtak ezek a hobbyk, mert ismerve a fiatalságnak ezt a szokását, számos címkén a reklámokon kívül olyan ismereteket terjesztettek, aminek hasznát vehettük. Volt például madár vagy növény sorozat, de a KRESZ szabályainak figyelembe vételét ajánló, vagy higiénára felhívók is akadtak bőven, és még ezer más téma. Szinte mindenki gyűjtött valamit, és a Mester utca igen jó terep volt a gyűjtőknek, hiszen több nagy iskola is megtalálható az utcában és környékén, úgy elemi, mint középiskola.

Én egy hatalmas szürke intézménybe jártam, amit két részre osztottak, és ezeket a részeket teljesen elzárták egymástól – akkoriban nem volt a koedukáció divatban, külön jártak fiúk és lányok, legfeljebb az ablakokból leshettünk át néha, mert az épület U alakú volt. Középen

két óriási fa adott árnyékot évnitókhoz és évvárókhoz a nyitott udvaron, ahová párosával vonultak le az osztályok, ha az időjárás engedte. És mindig engedte, nem is emlékszem olyan ünnepségre, amit el kellett halasztani, vagy a tornateremben megtartani. Az épület mögött is volt udvar; ezt ritkábban használtuk, főként tornaórák céljaira, és télen, amikor felöntötték vízzel, hogy a környék apraja-nagyja korcsolyázhasson rajta. Majd minden iskola így tett; nemcsak a Városligetben, számos helyen lehetett korcsolyázni, míg az enyhe időjárás tócsává nem olvasztotta a jégpályákat.

A Városliget mellett a közeli Népliget is nagyon felkapott hely volt. Mai állapotára nyomokban sem hasonlít; rendben tartott, virágokkal dúsan beültetett park volt, ahol rendezvényeket tartottak, bábszínház működött nyáron a kicsiknek, és motorversenyeken bőgették a gázt Szabó, majd Drapál, és a többi hírneves motorversenyző a nagyoknak. Sokszor, sokan jártak oda sétálni, levegőzni, nagy kár, hogy már csak a Planetárium őrzi a park régi kulturális jellegét.

Irma néni

Szüleim halkan vitatkoztak, hová kerüljek, melyik családtaghoz, amíg ők külföldre mennek. Nem sokat hallottam a beszélgetésükből, csak néha ütötte meg fülemet, ahogyan anyám tétovázva mondja, úgy tudja, a Feri buzi, talán a gyereket mégsem Irma nénihez...

Apám meg felhördült erre, ugyan drágám, mit tehetne vele, hisz éppenséggel így tudnának igazán biztonságban engem. Feri nem jelent rám veszélyt, viszont mégis egy jó karban levő középkorú ember vigyázna rám a nyolcvankét éves Irma néni mellett.

Tizennégy éves voltam, és fogalmam sem volt, mit jelent ez a szó. Csak annyit tudtam, valami rosszal függ össze, valamivel, amiről nem szokás, nem illik beszélni, és a felnőttek mégis megteszik, de ha én kérdezem, elütik a választ valami semmitmondóval. Nem tudakozódtam hát. Majd kiderül.

Irma néni a Klauzál tér környékén élt egy öreg átjáróházban, hozzá kerültem végül a nagynénik közül. Kicsit aggódtam az albérlő Feri miatt, nyilván félelmetes ember, de csak nem küldtek volna oda, ha túlzottan az...

Az iskola ugyan messzebb volt, de szerettem itt lakni, mert a széles, csempézett gangot szinte velencei stílusú palotának láthattam a rengeteg nyárra kirakott szobanövény és a vastag, oszlopos, könyöklős mellvéd miatt, amivel szembe a ház másik utcára nyíló oldalának

mellvédje nézett. A szomszéd lakásban korombeli, csinos fiú lakott az anyjával, gyönyörű, seprűs szempillákkal, élénken érdeklődve irántam, amit a mama szemmel láthatóan nem ellenzett.

Irma néni első napon gyengélkedett. Nem csomagolt tízórait, mert kenyér sem volt otthon. Amikor megjöttem az iskolából, ügyetlenül próbált sütni egy rántottát, de kicsit megégette.

– Tessék hagyni, majd én megcsinálom – ajánlottam, és rögtön körül is néztem, mit lehet egyáltalán enni. A szekrények szinte üresek voltak. Szerencsére még akadt tojás. Irma néni megette az ebédet, majd elcsigázva rogyott le az első szobában, ami a nappali volt egyébként, de a másikon most én vertem tanyát. Itt foglalta el az egyik sarkot a szép, hatalmas ablak előtt egy kényelmes, lábtartós, régi fotel, Irma néni trónja, mellette kis asztalka lámpával, miegymással, ami kényelmét szolgálta, ide pihent le az öreg hölgy. Sírósan mondta:

– Nincs most három napig itthon a Feri, később kellett volna jönnöd, anyukám, én szoltam pedig...

– Sebaj – biztattam – majd valahogy megleszünk...

Meg is voltunk, három napig tojást ettünk. Negyedikén finom illat szállongott a lakás felől, már a lépcsőházban éreztem. Nagydarab, ritkás, erősen festett fekete hajú férfi nyitott ajtót a csöngetésre, kerek arcára széles mosoly terült, látszottak szabálytalan fogai. Konyhakötényt kötött derekára.

– Hát megjött a kis vendég...! Irma néni, itt van a kislány – kiáltotta a szoba felé, és bizalmasan hozzám fordult. – Kiabálok, mert kicsit nagyot hall, te még nem vetted észre?

Majd, látva tétovázásomat, elvette az iskolatáskát és be-penderített. – No, gyere már, készen van az ebéd. Lecsót főztem, ugye szereted? Én minden nap főzök, és etetem az öreglányt, mert felkopna az álla szegénynek, olyan tehetetlen... Életében nem csinált egy főtt ételt, tudtad?

Feri kézbe vette a dolgokat. Bevásárolt, főzött, mosott, takarított. Iskola után meleg étel várt. Működését rám is kiterjesztette, ajánlkozott, hogy kikérdezi a leckét, ha kell, és halkán, hogy a néni ne hallja, óva intett a seprűs szempillájú, csinos fiúktól.

A gangra néző pici cselédszobát bérelte, de olyan volt, mint egy rokon. Úgy is viselkedett. Elkísérte Irma nénit a bankba, és veszekedett helyette, mert az öreg hölgy két hatalmas bérházzal rendelkezett Bécsben, amiket a magyar állam kezelt, úgyhogy Irma néni havi apanázst kapott, más beleszólása nem lehetett, de évente egyszer elszámoltak vele a látszat kedvéért.

Nem tudom, mit dolgozott Feri, mert sokat volt ott-hon. Egyetlen látogatója, Józsi csak egy-két napot töltött vele, ha jött, akkor éjjel is ott aludt. De én semmi furcsát, különöset nem vettem észre rajtuk, viselkedésükön, törtem is erősen a fejem, végül megkérdeztem a seprűs pillájút, mikor egyszer Feri elutazott hét végére. Ő aztán vigyorogva felvilágosított a szó jelentéséről.

– De tényleg buzi?

– Hát persze. A Józsi a barátja, nem tudtad? Olyan féltékeny rá, mint a ház...

Megvilágosodásom felkavaró volt, egyben rettentő kíváncsivá tett. Irma nénit kezdtem faggatni, ő azonban kategorikusan tagadta a tényt. Felháborodott, hogyan is feltételezhetek ilyesmit Feriről? És róla. Hát eltúrné ő az ilyen viselkedést? Nem és nem.

Két nap múlva az albérlő visszatért. Józsinál volt, nagy kosarat hozott, benne mindenféle finomság, cseresznye, lekvár, méz. Elnéztem őket. Irma néni milflőr slafrokban kecsesen elomlott az óriási fotelben, lába a tartón, gyönyörű hófehér haját éppen fésülte és fejtetőre csavarta Feri, a néni kezeit kenegette citromhéjjal és Cold krémmel, mellette tányérkán cseresznye, mives, régi csészében kávé, amit Feri főzött az előbb.

– Nem fázik, aranyos? Ne hozzak egy takarót? – kérdezte közbevetőleg, majd élvezettel tovább csevegett a vidéki útján begyűjtött pletykákról.

Kedveltem Ferit.

Ebben a fél évben tanultam meg, hogy vannak az átlagtól eltérő viselkedések, amelyek, ha nem ártanak, elfogadhatók. Ugyanakkor az is belém vésődött, hogy személyes dolgokban sokan becsukják szemüket, fülüket, ha érdekük ezt kívánja.

Mivánka

Álltunk a José Martí kijárata előtt a harminc fokos melegben, bókoló pálmafák alatt, lábunkon csizma, kezünkben bunda. Az arra járók ujjal mutogattak ránk és röhögtek. Ők persze nem tudták, hogy a mínusz harmincből érkeztünk, Moszkvából. A kajákat elvették a vámosok, kidobálták a személypoggyászból az élelmi-szert, nem engedtek élelmet Kubába, italaink elfogytak, idegenvezető egy szál se. Így telt fél óra.

Akkor egyszerre egy fiatal nő slattyogott a csoporthoz, és cigitől rekedt hangon megkérdezte:

– Na, szia, mi van? Ti vágytok a csoportom?

Már nem is emlékszem, hogy hívták igazi nevén. Talán Olgának. Ő volt az idegenvezetőnk. Seszínű, egyszerű, átlagos nő volt mindenben, sokat nem tudott a kubai történelemről, sem másról. De jóindulatú volt, segítőkész, mindenre kíváncsi, és ha kérdeztünk tőle valamit, vagy beszélgettünk, hamar odajött, és nagy szemekkel, ártatlanul érdeklődött: – Mi van?

Ez a kubai utunk volt az utolsó lehetőség, amit az IBUSZ még úgy hirdetett meg, hogy baráti áron, forintért lehetett befizetni a társas útra, később már csak a valuta jöhetett szóba, és az árak hirtelen a tízszeresére emelkedtek. Ehhez képest nekünk személyenként, repülővel, félpanzióval, mindennel együtt került harminc-

nyolcezer forintba. Mondjuk, az sem volt azért kevés akkoriban.

Amint elintézte a hivatalos dolgokat, míg a fülledt melegben tikkadtan vártunk a buszra, ami szállodánkba visz, rögtön elszórakoztatott minket élete meséjével.

Harminc éves lehetett, amikor találkoztunk, de egészen fiatal, talán tizenhét, amikor Kubából Pestre jött dolgozni. Leányszálláson, kollégiumban laktak a kubai nők Pesten. Hajnalban keltek, hogy a buszpénzt megspórolva elgyalogoljanak a gyárig, ahol egy pendelyre vetkőzve, már-már elviselhetetlen melegben szaladgáltak géptől gépig napi nyolc órán át. Pihenni nem volt könnyű, a régi leányszállón hatan laktak egy szobában, emeletes ágyakon aludtak, a tűzfalra néztek az ablakok. Közös zuhanyzóban mosakodtak, a pincében volt konyha, ahol főzni tudtak, Kemény élet volt, de hétvégeken táncolni mentek, a magyar fiúk nem egyszer késelésig fajuló kakasviadalokat rendeztek a menekült görög fiúkkal egy-egy lány miatt.

Mivánka ábrándos arccal révedt a múltba, és akcentusos magyarságával azt suttogta:

– Szép volt...

Mindent szeretett itthon, a kovászos uborkától a sárga villamosokig. Egész jól megtanulta a nyelvet is, amikor haza kellett jönnie Kubába, sokáig sírdogált. Aztán egy tanfolyam elvégzése után valahogy elintéződött, hogy idegenvezető lehessen magyar csoportok mellett. És

most készségesen, boldogan intézkedett a reptéren, a szállodában.

Az egyik legpatinásabb hotelbe, a Nacionálba kerültünk. Miután elfoglaltuk helyünket, illedelmesen elbúcsúzott, hogy reggel értünk jön. Manana, mondta.

Első este fáradtak voltunk, jet-lag is akadt, aludt mindenki, de másnap felfedeztük, hogy a szállónak saját színpada van, dollárért mi is megnézhetjük a műsort. Mivánka intézkedett. A csoporttal ő is jöhetett, egyébként nem, de titokzatosan megsúgta, egyik este elvisznek minket a Tropicánába, benne van a programban.

– A világ egyik leghíresebb mulatója – forgatta szemét áhítatosan.

Azért a Nacionál mulatóját is élvezte, talán most járt ott először. Szép, nagy színházteremben ültünk, az asztalok sorai között kis szinteltolásokkal oldották meg a lejtést. Vörös bársonyok, elegáns falikarok, süppedős szőnyegek, nagy színpad, zenekari árok – semmi sem hiányzott a hangulathoz, melynek alaphangját megadta a napközben számolatlanul fogyasztott, mégsem részegítő, jobbnál jobb koktél. Szívdöglesztő, frakkos pincérek suhantak, a tálcákon mojitóval és cuba librével.

Mivánka imádta az egészet, mi meg élveztük az ő fellobbottságát. A műsor jó volt. Utána megszólalt a zene, és mintegy varázsütésre, kiürült a nézőtér, mindenki a színpadra rohant táncolni. Ámultunk, hogy aki a székén maradt partner híján, az sem bírt nyugton maradni, járt

a feneke ültő helyében is. Mivánkát alaposan megforgatták a fiúk, de kifáradva, arcát legyezve végül azt mondta:

– Ná, majd a Tropicában... az ennél is izébb!

Tényleg izébb volt.

Busszal vittek valahová Havanna szélére, a mulató körül buszok sokasága parkolt. Szabadtéri hely volt, nem is szórakozóhely, szinte komplexum. Először észre se vettük, mert a vacsorával voltunk elfoglalva, de amikor kezdődött a műsor, kiderült, nem is egy, hanem négy színpad van különböző szinteken, amelyeken egyszerre megy a forgatag, színes, harsány és rikító, mégis ízléssel tervezett karnevál, hogy azt sem tudtuk, merre kapjuk fejünket. Pazar volt, pompás, mint egy kolibri, eleven, lüktető, kábító. Megrészegett, elvarázsolt. Minden idegszálunkkal figyelhattunk, biztonságban éreztük magunkat, a pénzünket előtte rábíztuk Mivánkára, vigyázzon rá. A fogyasztásért külön kellett fizetni, majd ő intézkedik.

Mi nem tudtunk ennyire pörögni, mint a latinok. A műsor szünetében felocsúdva újabb hideg üdítőket akartunk rendelni, de Mivánka nem volt ott. Nyilván kiment a mellékesre.

De szünet végére sem tért vissza. Komolyan megijedtünk, keresni kezdtük volna, de a műsor alatt a helyünkön kellett maradni. Egyik fiú valamit gagyogott spanyolul, ő kérdezősködött csendben a pincérektől. Kiderült, hogy Mivánkát elvitték.

– Kik? A polícia. De hát miért?

Mivánkánál pénzt látott valaki, az ügyeletes rendőr, vagy titkosszolga, ki tudja. Olyan pénzt, ami kubainál nem lehet. Az országban ugyanis többféle fizetőeszköz járta: a kubai peso, az amerikai dollár, és egy bon, a „certificado”, amit a turisták kaptak pénzük fejében, ezzel fizethettek a bárokban, a taxiért, és vásárolhattak, ha lett volna mit az üzletekben. Certificado A-t kapott a tőkés, B-t a szocialista országbeli turista, és ezen kívül C és D változat is létezett belföldieknek, akik tőkés illetve szocialista országokban dolgoztak kiküldetésben. Ezekkel Kubában dolgozó kelet-európai kiküldöttek részére fenntartott üzletekben lehetett vásárolni, És ezt nagyon szigorúan betartatták. Így hát nála csak a kubai peso lehetett, a mi pénzünk nem. Megőrzésre sem.

Hirtelen értelmet nyert, miért támasztja a falat Havanában minden utcasarkon egy civil ruhás nyomozó, hogy miért foglalja el a háztetőket antennák erdeje.

A hotelbe már másik idegenvezető kísért vissza minket. Amikor Cienfuegosba látogattunk, útközben szemérmesen bizonygatta, mennyire szereti a nép Fidelt.

Három napig jártunk a rendőrségre, míg elértük, hogy Mivánkát szabadon engedjék. Többé nem találkoztunk vele.

Malacka

Jószívű, nevetős, igen csinos barna lány volt Manyi, meg is akadt a szeme rajta sok férfinak, de feleségül egyik se vette, talán azért, mert bármilyen jó természete és derűs életfelfogása volt, nem bírt megmaradni huza-mosabb ideig egy férfi mellett. Próbálta szegény, de vagy a férfiak voltak túl bunkók és durvák hozzá, vagy a vére hajtotta és a nyugtalanság, de senki mellett sem tudott kikötni. És akkor egyszer csak bejelentette, hogy férjhez megy egy karlsruhei pasához. Családját is meghívta az esküvőre.

Kiderült, hogy a Balatonnál ismerték meg egymást, egy zenés szórakozóhelyen. Manyi az épp esedékes fiújával táncolt ott, amikor magas sarkú cipőjében egy rossz mozdulattól kibicsaklott a bokája, és egyenesen a parkett szélén üldögélő, békésen söröző német ölébe pottyant. A német baráti társasággal időzött a magyar tengernél; tüstént odaültették őket az asztalukhoz, és harsány hahotázás mellett tréfálkozni kezdtek nővéremmel.

Szó szót követett, az este végére Manyit már nem érdekelte alkalmi hódolója. Rió kötötte le figyelmét, és ez az érzés kölcsönös volt, holott egyikük sem beszélte a másik nyelvét.

Két hét után a német már azért utazott haza, hogy a szükséges papírokkal felfegyverkezve jöjjön vissza és jelenjen meg a házasságkötő teremben az izgatottan

piruló ara oldalán. Manyi fehér felszerelésben – a vőlegény ajándéka – pompázott büszkén. Az események gyorsaságának okát megérthetjük, ha tudjuk, hogy a vőlegénynek kis testi hibája volt; egyik lába rövidebb lévén egy gyermekkori csontbetegség miatt, ortopéd cipőket kellett hordania, de ez semmit sem von le a kapcsolat értékéből. Igazi vérbő, evős-ivós lump, de jó lelkű, energikus embert ismertek meg benne, aki nem riadt vissza kihívásoktól, és nagykanállal falta az életet, amíg a lehetőségei engedték. Nyilván ezért vágott bele ebbe a kalandba is; két hét után feleségül venni egy ismeretlen, nyelvünket nem beszélő, fiatalabb, más országbeli nőt – erre nem vállalkozna mindenki.

Nem is tartott sokáig a házasság. Két évig, ha húzták mindössze, utána Manyi hazajött, és nem éppen hízelgően nyilatkozott róla, haverjairól, és általában az egész, környezetükben megforduló némentségről. A családban eleinte túlzónak tartották állításait, és a harag számlájára írták, mert ők maguk még hosszú ideig álltak kapcsolatban ezzel a körrel, számos esetben hagyatkozva barátságukra és segítségükre.

De a jó ismeretségen át is felderengett lassan az a mentalitás, ami a nagylelkűség máza alatt a mélyben munkálkodott bennük, és valószínűleg még sokukban – a titkolt, de valójában büszke, nagyhangú felsőbbrendűség, mellyel talán öntudatlanul is, mégis lenézték az elmaradottabbakat, gyengébbeket, civilizálatlanabbakat. Az élet, a háború megtanította őket ennek leplezésére, de teljesen elnyomni nem tudták, és ezt unhatta meg

valamiképpen Manyi, aki pedig igazán nem volt egy finnyás természetű, sok mindent elviselt párkapcsolataiban.

A szexben sem lehetett rendben minden. Manyi erről szemérmesen hallgatott, de húgának bevallotta, hogy túl szabadosnak találta a kívánságokat, és az undor kerülgette olykor; s ha ő, akit szabadosnak tartottak, így reagált, mit szólhatott volna más, nála sokkal prűdebb vagy szigorúbb erkölcsű nő? De többet nem sikerült megtudni erről a témáról, Manyi makacsul hallgatott később is, csak vállát vonogatta, ha szóba került.

Ez a baráti kör ott, Karlsruhe környékén egyébként nagyon összetartónak bizonyult. Sok dologba együtt vágtak bele, gyakran jártak együtt szórakozni, és nyaralni, és miután egyszer csak mindegyikük elvált német feleségétől, együtt kerestek új asszonyt is.

A család nem akarta elhinni, azt hitte, Rio hülyéskedik, amikor egyik látogatásakor azzal állt elő, hogy feleséget vásárol magának.

– És honnan veszed? – nevettek hitetlenkedve.

– A Fülöp-szigetekről – bizonygatta a sógor – már át is utaltam a pénzt...

Ötezer márkát kellett egy közvetítő cégnek elküldeni, amely válaszul átfaxolt egy fényképes listát a választható lányok leírásával, fotójával, és minden hivatalos formát elintézett helyette. A lány kiválasztása után egy-két hónappal már csak a repülőjegyről kellett gondos-

kodni, és az új szerzemény megérkezett a frankfurti repülőtérre, ahonnan Rio hazavihette, majd miután a következő napok egyikén elvette feleségül az egyház áldásával, azt csinált vele, amit akart.

A következő években a társaságból mindegyik férfi lecserélte német asszonyát ilyen filippinára. A nők fiatalok, buták és kalandvágyók voltak húsz és harminc között, s bár némelyikük alig tudott írni-olvasni, angolul mindegyik beszélt, úgy látszott, már az iskolában tanították nekik a nyelvet. Ettől függetlenül németül nem tudtak; nagyon kiszolgáltatottak voltak, eleinte mindenképpen; kiszolgáltatottabbak, mint Manyi, aki jóval civilizáltabb országból, kisebb távolságból érkezett a németek közé, s akár autóval érte lehetett volna menni, ha segítségre szorul; míg ezek a lányok pénz, útlevél, segítség nélkül mit sem tudtak kezdeni.

Legtöbbjük még csak nem is a fővárosból, Manilából származott; a rengeteg kisebb-nagyobb sziget valamelyikéről jöttek, ahol kezdetleges körülmények között, pálmakunyhókban lakott a nagyszámú család, ahol rizs volt a mindennapi eledel, és helyenként rablóbandák garázdálkodtak, feldúlva és elrabolva azt a keveset is, amijük volt. Csoda hát, hogy boldogan hagyták ott az otthonukat, és hálásak voltak a legkisebb jóért is, amit kaptak?

Az ázsiai nők mentalitása ekkor vált világossá előttük. Ott még az apa, a férj, a család férfi tagja az úr, a nők hallgass a neve. Tiszte a robotolás hajnaltól estig, s ha feleség, még utána is. Kötelessége a férfi minél tökélete-

sebb kiszolgálása, ebben nőnek fel, és ezt a világ demokratikusabb felén már nem kapja meg a teremtés koronája. Európai nőt ezek a férfiak már nem tarthattak olyan alárendeltségben, mint egy ázsiait, aki lesi a kívánságukat, még akkor is, ha ütik-verik, rabszolgaként bánnak vele akár. Manyiék láttak ilyen házasságot köztük, nem is egyet...

Tony alacsony, testes, tömör, nem éppen jó alakú, fényes fekete hajú lány volt, barna bőrrel, jellegzetes ázsiai vonásokkal, de az intelligensebbek közül való. Tanítónő volt Manilában. Bár családja szintén valamelyik szigeten tengette életét, ő már korábban elmenekült a fővárosba, és igyekezett eltartani magát. Ismerte hát a városi életet, persze itt a városi fogalmak mást jelentettek, mint Európában; itt egy taxiba csak többedmagával szállhat be az ember, nehogy elrabolják, itt hamar megkéselnek, ha nem vigyázol, és hasonló finomságok. Mindent meg lehet szokni, mégis megváltás lehetett számára, amikor elkerült innen; s még azt sem mondhatnánk, hogy cseberből vederbe, mert igazságtalanok lennének Rióhoz, aki viszonylag tisztességesen bánt vele, és sok mindenre megtanította.

Nem mindegyik lány volt ilyen szerencsés. Az ember jellemrajzához tartozik, hogy az évek múlása összehajszolja az eltérő szokásokat, érzéseket, szinteket. Tony, aki első ázsiai feleségként érkezett ebbe a társaságba, pár év múlva már majdnem ugyanolyan nagy hangon dirigálta férjét, mint az őt, amikor elveszetten, rémülten

megérkezett, rossznyelvek szerint lehet, hogy meg is pofozta néha.

Jó néhányszor jártak Budapesten, hol nyaralni, hol vásárolgatni, hol meg csak úgy kirándulásképpen, egészen addig, míg Tony nem értesült az előző feleségről. Akkor aztán barátság ide, jó kapcsolat oda, féltékenyen véget vetett a magyarországi utazásoknak. Talán azt hitte, Manyi miatt kívánczik ide a férje, és ezt nem tűrhette, bármennyire kinőtt is közben az alárendeltségből. Attól kezdve inkább a Fülöp-szigeteket látogatták, és Tony elmaradott családját segítették. Rio, mint praktikus német ember vetőmagokat vásárolt részükre Manyi családjának segítségével, olyanokat, melyek várhatóan a trópusokon is megteremnek, azon kívül kerti szerszámokat, és más hasznos dolgokat.

Rio egy malacot is beszerezett. Elképzelései szerint ez a malac fogja megteremteni a filippinó család jólétét. Felhizlalják, pároztatják, és megalapozhatnak vele egy virágzó tenyészetet, hiszen okos ember nem halat ad ugye az éhezőknek, hanem megtanítja horgászni.

Minden engedélyt beszerezett. Hetekig intézte hosszasan a papírokat, orvostól vámhivatalig az összes bürokráciát lejárta beteg lábával, mire készen állt a paksaméta, és megkapta az engedélyt. Nagy büszkén utaztak a szigetországba, vitték a malacot, mint a véres kardot, repülőn, hajón, autóbuszon, és jóleső elégedettséggel tették le a családfő elé, a gondoskodó szeretet örömevel.

Az ajándék hírére az egész falu összefutott, az összes csóró félmeztelen rokon lelkenedezve csodálta az izgatottan rőfögő malacot, és hálásan lapogatta a sógor hátát, aki a hosszú, fárasztó utazás után már csak az ágyba kíváncszott. Le is pihent hamarosan, Tonyra hagyva a továbbiakat, aki maga sem bírta már sokáig a gyűrődést, rövidesen követte az ágyba.

Édes álmukból csábító illatokra ébredtek. Riónak kimeredt a szeme, és elöntötte a vér az agyát, ahogy a falu főterére esett pillantása. Fűszernövényekkel gazdagon megtűzdelve, gondosan lemosogatva, kapargatva ott pirult a tűzön a nyársra húzott malacka, Tony családjának húsos jövője, gazdagságuk záloga, s már vihogva, csorgó nyállal gyülekezett a tucatnyi összehívott rokon a sosem látott pazar ünnepi vacsorára...

Titkos sütemény

Julia Child, a legendás háziasszony és szakácskönyvíró elsózta a mannából készült süteményt az égi konyhában. Nem kóstitolta meg szokása ellenére, így az elfuserált fogás a Mennyegek Ura elé került. Az Isten összevonta szemöldökét, mire hurrikán tört elő Amerika partjainál, és kiköpte a falatját, mire kitört az Etna.

– Hozzatok elem Juliát – kérte szelíden, és a vizek megnyugodtak. A hölgy megszeppelve állt a trónus elé.

– Magam sem tudom, hogyan történhetett, Uram – mentegetőzött. Nagyon szégyellte magát, hiszen a II. világháborúban kém volt: A CIA akkori elődjénél dolgozott kutató munkatársként, onnan küzdötte fel magát a karrierlétrán Párizsban, ahol a fontos iratokat bevásárló kosarában, zöldségek és húsok között szállítva továbbította a Gestapo orra előtt.

Az Úr kicsit gondolkodott, majd felderült arccal, mire a bárányfelhők úszkálni kezdtek, így szólt.

– Nincs mese, Julia, továbbképzésre kell menned. Visszaküldelek a földre kis időre, kapsz új személyazonosságot és egy új fakalát.

A hölgy szeme felcsillant.

– Franciaországba? Ugye Párizsba mehetek?

Az Isten azonban nemet intett és kihirdette ítéletét, miután az angyalok fanfárt, sófárt és harsonát fújtak.

– Isaszegre mész szakmai gyakorlatra.

– Hát az meg hol van? – motyogta csalódottan Julia, de már csak magának, mert a kerubok pillanat alatt eltávolították az égi trónteremből. Megadóan összeszedte hát legféltettebb kincseit: utolsó szakácskönyvét, mércéit, kötényt és kosarát, hátha magával viheti, majd az égi felvonóhoz sietett. Egyszer csak elálmosodott, s míg szemei lecsukódtak, érezte, már egy Morta Bella nevű olasz lány fejébe hussan. Örömeztve észlelte új testét, izmait. Jó kis test, gondolta, mintha újjászülettem volna.

*

– Hé! Accidenti a questo autista!³

Morta Bella megszédült, ahogy az autóbusz után futott kiáltozva. Furcsán érezte magát, mintha kettős látása lenne, de a rossz érzés egy percig sem tartott. Ki hitte volna, hogy a busz ilyen hamar elindul? A sofőr az útlezárás előtt még le is kapcsolta a motort, és hátra-dőlve lehunyta szemét, jelezve, hogy sokáig maradnak. Az ajtót is kinyitotta. Minek is szállt le, hogy körülnézzen? Az utasok unottan trécseltek egymással, senki sem figyelt rá, nem látták, ő is csak hallotta, amikor a motor váratlanul életre kelt, és a busz nekiiramodott. Még jó, hogy a táskáját magával hozta, a többi holmija a szállodában maradt, legalább kár nem érte. Hoppá, a telefon. Hol van a mobilja? Kétségbeesve keresni kezdte,

³ Hé! A fenébe ezt a sofőrt!

amikor bevillant, hogy a szállodában felejtette. A fenébe!

Kíváncsian nézett körül. Micsoda kaland...! A vasúti átjáró mögötti dombon álló egyszerű, öreg templom és elszórt házak jelezték, hogy a lakott terület nincs messze. Ha elindul arrafelé, biztosan talál valami éttermet, üzletet, ahonnan telefonálhat, esetleg taxiállomást. A térképről egy falu pöttye rémlett, ez lehet az. Innen majd csak tovább jut valahogyan a kastélyhoz, ahol kedvenc regényhőse, ideálja, a magyarok királynéja, Sisi annyiszor időzött. A kastélyok sorában ezt mindenképpen meg akarta nézni.

A lakott terület csak egy iramodásra van, már látta a benzinkutat. De jó, hogy ért magyarul. Taxiállomás nincs helyben, tudta meg a benzinkútnál ácsorgóktól.

– Vasút? – kérdezte, bár látta a felszedett síneket.

– A Kőműves Kelemen RT? – legyintettek körülötte, és felvont szemöldöke láttán egy borvirágos orrú fazon savanyúan megjegyezte: – Az úgy épül, mint Déva vára... amit egyik héten megcsinálnak, a másikon lebontják. Már vagy ötször megtették!

– De buszközlekedés csak van, hiszen én is azzal érkeztem ide.

– Van, hogyne lenne. Napközben sajnos elég ritkán. Pótló busz és pótlók pótlói, de hogy menetrend... hát azon kiigazodni, vagy arra számítani az építkezés alatt nonszensz. Meg aztán itt Dány felé járnak, nem Sisi

kastélyához. Kéredzkedjen be egy autóba – javasolta a borvirágos, és máris ajánlkozott. De Morta Bella nem bízott benne.

Sétálj egyet, parancsolta egy hang a fejében és ért-hetetlen módon lába máris vitte a régi templom dombja felé. A kis utcákon rendezett házak udvaraira lesett be, mindenfelé muskátli, körömvirág, zinnia és levendula illata kísérte, itt-ott zöldborsót vetettek, épp szezonja volt. Megbűvölten állt meg egy kertajtó előtt, ahol banánfa pompázott az udvaron. Hogy került ide ez a melegkedvelő növény? Ki hinné, hogy egy ilyen eldugott helyen életben tartják? Igaz, anya mesélte mielőtt meghalt, hogy a Dédikének, aki valahol Pest környékén élt, a verandáján banán és citromfa nevelkedett, nagy-anya könnybe lábadt szemmel emlékezett rá, hogy a banánok kicsik voltak és zöldek, sosem értek meg, a citromból meg csak ünnepnapon ehettek, olyan kevés termett, de mégis... volt! Illatozott, pompázott mind, csodájára jártak a szomszédok. Ha Dédikének sikerült, másnak is összejöhetett.

A dombról lefutó görbe utcán alacsony, testes asszonyosság közeledett sietősen, kutatva nézett Morta Bella arcába.

– Keres valakit, kedves? – lihegte.

– Csak nézelődök...

– Olyan ismerős nekem... Idevalósi? – a lány fejrázá-sára vállat vont. – Pedig megesküdtem volna...

Morta Bella tétovázott.

– Hát... a dédanyám lehet, hogy ebben a faluban lakott valahol, amíg a nagymama férjhez nem ment egy olaszhoz, így a család kikerült Udinébe. Én már ott születtem.

– Város, aranyom, már város... Hogy hívták az őseit? – kíváncsiskodott a néni, majd a választ hallva felragyogó szemmel összecsapta kezeit. – Ó, hát én őket ismertem! Ki ne ismerte volna? A dédanyjának híre volt a környéken, ő főzött a nagy lagzikban, tudja? A nagyanyja meg, mint a pacsirta! Hát maga az unokája? Teremtő atyám! Ezért volt olyan ismerős nekem... Gyere mán, Brünhild – kiáltotta izgatottan az egyik házból előkíváncsiskodó nőnek – nézd csak, ki van itt! A Gund Ella főzőnéni dédunokája! Tudod... Akinek a lánya a templomban énekelt, míg egy olasz el nem ragadta innen! Hogy is hívták... Csima Róza! Nahát. Ez az ő unokája! – diadalmasan nézett Morta Bellára, majd széles keblére ölelte.

– Van ám itt egy csomó rokona, kedves! Hogy fognak örülni a viszontlátásnak! Mert őket jött megismerni, ugye? Vagy harminc éve nem tudnak magukról semmit. Hát Gund Ella él-e még? És a lánya, Csima Róza? Vagy tán nélkülük jött haza? – Azzal karon fogta a lányt. – Most elviszem magunkhoz. Én is rokon vagyok ám, igaz, távoli, de se baj... Meghívom ebédre, aztán elsétálunk a nénikéihez. Na, jöjjön, mindjárt itt lakom...

Miért nem tudok róluk semmit, álmélkodott a lány, és engedelmesen ment az idegen nővel. Igaz, anyja már tíz

éve elhunyt autóbalesetben, Dédó és Nagyi még hamarabb, kicsi volt még ő, hogy tragikus családi ügyekkel traktálják. Papa meg mélyen hallgat róluk azóta is. A borospincében.

A tipikus, hosszú tornácos ház udvara muskátli, körömvirág, zinnia és levendula árjától zsongott, némi zöldborsóval, konyhájában finom illatok fogadták. Az ebéd már elkészült, mielőtt Tölt Ilike a temetőbe ment, csak melegíteni kellett a borsófőzeléket. Töltött húst szeletelt hozzá a néni, jó szívvel kínálhatta Morta Bellát, aki másféle ízhez, natúr párolt borsóhoz, vagy behabart főzelékhez szokott, ahogy régen a nagymama készítette, amíg élt. És azt sem ette gyerekkora óta, mert egyszer rosszul lett a habarástól. Ez a petrezselymes, berántott, megpaprikázott főzelék ínycsiklandóan finom illatú volt, de nem merte megkockáztatni. Annál jobban ízlett a töltött dagadó. Közben kifaggatták egymást az itteni és ottani családról, az elhalt Dédikéről, nagymamáról, szegény anyáról, akik mind Udine földjében nyugszanak, és apjáról, a vendéglősről.

– Tudsz főzni? – kérdezte elszomorodva Tölt Ilike.

– Nem... de remek ételeket tudok rendelni – nevetett a lány.

– Egy lány, akinek vendéglős az apja, tudjon főzni – ciccegett a néni. – Hány éves vagy?

– Tizennyolc. Majd megtanulom, ne féljen. Apám azt akarja, folytassam a mesterségét.

– És van kedved hozzá?

A lány csodálkozva érezte, hogy fintorog, miközben a fejében megint harsog egy hang: igen! Igen! Tölt Ilike megfejthetetlen pillantást vetett rá, aztán így szólt:

– Most pedig bedagasztjuk gyorsan a lakodalmas kalácsot. Holnapra harmincat kell előkészítenem. Milyen furcsa, hogy épp most keveredtél ide... Legalább segítesz nekem.

Míg a finomság dagasztódott, Morta Bella megtudta, a lakodalmas kalács régi specialitása a környéknek, igazi titkos recept szerint készül, senkinek nem árulják el.

– Na, én most kilesem a titkot! – nevetett, mire Tölt Ilike megjegyezte: – Sokan szerették volna, mégsem jött nekik össze! Ez olyan recept, hogy csak Isaszegen sikerül! De előled nem rejtegetem. Családban marad...

Morta Bella maga sem tudta, miért, jól megjegyezte az összetevőket, aztán, mikor készen lettek, kikéredzkodott, hogy sebtében feljegyezze. De hová dugja? Egyetlen zsebe sem volt a ruháján! Táskája az előszobában. Előtte Tölt Ilike kerített egy fonott kosarat a spájzból, amibe megpuolt, hízott kacsát helyezett el konyharuhába tekerve. Épp a nénikhez készülődött ebéd után, hogy ezt a szép kacsát elvigye nekik, mesélte. Amikor indulásra kezdte nógatni, Morta Bella gyorsan a kacsáshas-üregébe rejtette a cetlit, mert a fejében duruzsoló hang ezt parancsolta.

Nagymama testvérei hárman voltak, Piros, Fehér és Zöld, a szülői házban éltek öregségükre. A ház udvarán AzEb kutya csaholt, muskátli, körömvirág, zinnia és levendula virított, némi zöldborsóval. Óriási munkában találták őket, éppen a másnapi lagziba készítették lakodalmas süteményeket. Először meghökkentek, később izgatottan összecsődítették összes leszármazottaikat és azok családját a mobilon. Percenként nyílt az ajtó, sikítozós lelkenedés, ölekezés, kérdezősködés kezdődött. Régi fényképek kerültek elő, amelyeken úgy hasonlított a szép, fekete, fiatal Dédóra, mint két tojás. Ijedten nézte, ahogy elragadják tőle a kosarat és a táskáját, és egy mély fotelbe nyomják. Telt-múlt az idő, mikor egyikük felkiáltott.

– Jaj, hát még meg sem kínáltunk semmivel, micsoda házigazdák vagyunk mi... – mire Piroska, öt perc se telt bele, máris tált egy kis uzsonnát.

– Remélem, nem veted meg szerény étkünket – szabadkozott. A lány meghökkent. A tálakon zöldborsó főzelék gőzölgött, töltött dagadóval. Morta Bella azt hitte, egy falatot sem bír enni, de lecsúszott egy szép szelet töltött hús, és a főzelékből is egy kanálnyi, annyira biztatgatták. Meglepően finom volt. Közben rájött, hogy a kosarat a kacsával az asztal alatt felejtették, annyira elmerültek az örvendezésben. De hogyan vegye ki előtük a cetlit? Egy idő után megemlítette, hogy vissza kéne mennie Pestre, a szállodába, de Piroska, a legidősebb nagynéni hallani sem akart erről. Miközben a süteményt keverte, kijelentette.

– Itt alszol, lányom Lilámnál, más szóba sem jöhet! Majd holnap tovább utazol. – Ne veszítsünk el máris, ahogy megismertünk – bólogatott a húga, Fehérke. – Eljöhetnél a lagziba is – ajánlgatta Zöldike, a harmadik.

– Nem is tudom... bár falusi lagziban még nem voltam.

– Város, már város! – igazították ki kórusban.

Az olasz lány érdeklődve nézte, ahogy eres kezeik között sebesen mozog a habverő, törnek a tojások, telnek a tepsik. Nem lehetett ellenállni az erélyes hívásnak, ő is beállt segíteni, akár csak a lassan elpárolgó rokonság.

– Ezek nem titkos receptek, ugye? – kérdezte, a nénik meg kacarásztak. – De bizony, titkos mind! Ki így, ki úgy készíti, mindenki másképp.

Amikor a sütőbe került az első tepsi, Morta Bella szerzett tollat, és kisurrant felírni a recepteket, mert félt, hogy elfelejti. Tudta, hogy csúnya dolgot művel, de egyszerűen nem tudott ellenállni. Pedig nem is érdekelte igazán a sütés. És mégis! Valamiért ezt kellett tennie. A WC papírra írta a receptet. A másodiknál zsírpapír akadt a kezébe, gyufaszállal írt, harmadiknál a papírtörlőre jegyzetelt, rúzzsal. A negyediknél már bajban volt, komolyan mérlegelte, hogy felírja korommal a kéménybe.

Tölt llike aggodalmaskodva megjegyezte:

– Te lány, nincs bajod neked a hólyagoddal?

Morta Bella nem tudta máshová dugni, továbbra is a kacsza belsejébe rejtette a cetliket. A táskájához nem fért

hozzá, bedugták az előszoba szekrénybe. De félt, hogy eszükbe jut a baromfi, ezért egy csendes pillanatban kioldalgott és a nyári konyha ablakpárkányára tette a kosarat. Itt amúgy is jobb helye lesz, ahogy hűl a levegő, mint a meleg lakásban. Egy dologgal nem számolt. A nénik kutyát tartottak, és AzEb orrát birizgálta a kosárból felé kúszó illat. Először csak nyugtalan volt, aztán már ugatott is.

– Mit vonít AzEb? – tanakodtak odabent. Háromszor is kimentek megnézni, de nem értették.

– Okosabb náluk – mondta fejében a hang gúnyosan, mire a lány elszörnyedt. Hát ilyen rosszmájú is tud ő lenni?

Aztán jól elfáradtak, késő este lett, és Tölt Ilike búcsúzásakor előkerült a kacska. De addigra már egyik mosdóba surranásakor kicsente belőle a cetliket.

Lila szép házban lakott, udvarán a sötétben is illatozott a muskátli, körömvirág, zinnia és levendula, némi zöldborsóval. Lefekvés előtt vacsorát melegített. Morta Bellának kiguvadt a szeme. Az asztalon borsófőzelék gőzölgött töltött dagadóval. A lány most már engedett a csábításnak, és felfalt egy tányérral a főzelékből is. Úgy érezte, ilyen jót még sosem evett. Micsoda nap volt, gondolta elégedetten a finom, ropogós huzatú ágyban.

*

Az Úr másnap megtörölte száját, elégedetten nézve Juliára. A nap kisütött.

– No, Júlia. Érted már, miért kellett továbbképzésre menned?

– Igen, Uram – válaszolt a mesterszakács izgatottan. – Az a kalács zseniális volt. És a sütemények is! Nem tudtam betelni a főzelékkel! Ráadásul Morta Bella is hasznosítani tudja majd ezeket a recepteket, és így nem megy csődbe az apja pincevendéglője. Milyen jószágos vagy hozzánk, Uram...! – szólt áhítatosan, és elismerően hozzátette: – Azok a nők ott a faluban nagyon tudnak sütni-főzni...

– Város, már város – jegyezte meg az Úr.
